

Ujabb névsor hazaérkezett munkaszolgálatos hadifoglyokról

UJ ÉLET

A MAGYAR ZSIDÓSÁG LAPJA

IV. ÉVFOLYAM 30. SZÁM.

MEGJELENIK
MINDEN CSÜTÖRTÖKÖN

1948 JULIUS 22.
5708 TAMUZ 15.

Jeruzsálem ostroma

TámuZ 17-re irta: KATONA JÓZSEF

Jeruzsálem katasztrófális ostromának és a zsidó állam tragikus megszűnésének gyászos évfordulóját őrzi TámuZ 17. napja. Ekkor kezdődött a végzetes ostrom, e napon süllyedt a zsidó nép történelme a sorsdráma mélyébe.

Ötszörös gyász fűződik e napon történelméhez. E napon vették ellenséges erők körül a Szent Várost. E napon zúzta össze Mózes mesterműnk az aranyborjú imádatába süllyedt nép előtt a kettős tizparancsolati táblát. E napon égett először máglyatűzön a szent Tóra pergamentje. E napon szűnt meg a mindennapi áldozat Izráelben és e napon állították bálványképet a Szentély helyén az ellenség és gyűlölet hadai.

... TámuZ 17-én, mi most Jeruzsálem ostromáról emlékezünk, az első templom pusztulásáról. „Az Isten házáat felgyújtották, Jeruzsálem köfalait lerombolták, palotáit mind felégették tüzzel és minden drágaságait elpusztították” — a *Krónikák Könyve* a Szentírásban így mondja el

Jeruzsálem ostromát, pusztulását. Josephus Flavius pedig *A zsidók története* című könyvében eképpen örökítette meg az időszámítás előtti 586. év végzetes eseményét: „Ezután a babyloni király hadvezéré, Nábuzárdán, Jeruzsálembe küldte azzal a megbizással, hogy dulja fel a templomot, gyujtsa fel a szentélyt és a királyi palotát, rombolja földig a várost és hurcolja Babylonba a népet. Nábuzárdán tehát Szedeekiás uralkodásának tizenegyedik évében Jeruzsálembe érkezett, feldulta a templomot, elrabolta Isten arany és ezüst edényeit, a Salomontól felszentelt hatalmas „öntött tengert”, az oszlopfős rézoszlopokat, az aranyasztalokat és mécestartókat. Miután mindezt kihordatta, a templomot felgyújtotta, Szedeekiás uralkodásának tizenegyedik, Nábukodonozor uralkodásának tizenhatedik évében, az ötödik hónap első napján. Azután felgyújtotta a királyi palotát is és elpusztította a várost. A templom hetvennégy évvel,

hat hónappal és tiz nappal felépítése után égett le, ezerhatvankét évvel, hat hónappal és tiz nappal az egyiptomi kivonulás után, ezerkilenszázötvenhét évvel, hat hónappal és tiz nappal a vizözön után és háromezerötszáztizzenhárom évvel, hat hónappal és tiz nappal Ádám teremtése után.”

Igy jegyezte fel a történelm Jeruzsálem akkori ostromát és most napjainkban a gátlat szétszórtságából a földkeresség zsidósága ismét lélekzetét visszafojtva figyel — Jeruzsálem sorsát. Több, mint 2500 év előtt az ostrom lángjai elpusztították a Szent Várost és megszűnt Izráel állama. Most, 2000 év után új zsidó ország alapjait vetik meg — Izráel Állama újjaszületik. Akkor minden pusztulásba süllyedt, vér és könny borította el a zsidó nép történetét. Ötszörös átok súlya és a történelmi gyalázat minden keserősége nehezedett a zsidóságra. Most minden a felemelkedés felé mutat, a feltámadás erői jelenkeznek és a történelmi igazságszol-

gáltatás fényjelei mutatják a jövőndőt. Akkor Jeruzsálem elbukott és megkezdődött a szétszóró zsidó nép szenvedéseinek és mártírsorsának történelme. Most Jeruzsálem feltámad és kezdődik az erő és a bátorság történelme a megfiatalodott zsidó nép életében.

TámuZ 17-én, évszázadok óta gyászol és bőjtöt tart a zsidóság — a múltért. TámuZ 17-én, ez évben is gyászolunk és bőjtöt tartunk Jeruzsálemért, de a múlt gyászán és megemlékező bőjtjén túl, e nap hite és reménye is méltán él bennünk — a zsidó jövőért. Tudjuk, hogy a jövőndőt csak akkor nyerhetjük meg, ha a múltat soha nem felejthetjük. Jól tudjuk, hogy a múlt szomorú történései és a jövőndő dicső történelme között összefüggés van, mert öröklik a zsidó lét folytonossága felett Isten világkormányzó akarata. Ezért TámuZ 17-e ez évben is növeli hitünk erejét, fokozza zsidó öntudatunkat és megerősíti reményünket... Ezért emlékezzünk, ezért imádkozunk ez idén is TámuZ 17-én...

Ára 1.40 forint

Országos Rabbiképző - Zsidó Egyetem Könyvtára

ZSIDÓ VILÁGHIRADÓ

Román törvény-rendelet az örökös nélkül elhunyt üldözött zsidók javairól

A román hivatalos lap június 30-i száma közölte, hogy a Nagy Nemzetgyűlés elnökségének törvényrendelete értelmében a fasiszta üldözés nyomán elhunyt zsidók vagyona, amennyiben törvényes örökös nem maradt utána, a Hitközségek Szövetségére (Federáció) száll át, hogy az arra rászoruló zsidó lakosok segélyezésének célját szolgáltassa.

A 113. számú törvény-rendelet I. szakasza szövege szerint így hangzik:

„A faji, vallási, vagy más fasiszta üldözés következtében elhunyt és örökös nélkül maradt zsidók javai a jelen törvény értelmében átmennek a Hitközségek Federációjának tulajdonába, hogy azokat az arra rászoruló zsidó lakosság segélyezésére használják fel.”

A fenti törvény II. szakasza így szól:

„Zsidó javak ennek a törvénynek az értelmében azok, amelyek 1940 június 28-án, vagy ezen időpont után, az I. szakaszban jelzett zsidók tulajdonát képezték, vagy amelyek az ország egész területén zsidóelle-

nes rendelkezések tárgyát képezték. Ezeknek a javaknak bármilyen címen való elidegenítése és a rájuk vonatkoztatott terhelések hivatalból semmisékek.”

A törvény módot nyújt arra, hogy azok a javak, melyeket Antonescu, vagy Horthy zsidó-üldözéseinek hasznélvezői Romániában összeharcoltak, vagy összeraboltak, visszakérüljenek a zsidó lakosság, illetve a Federáció hirtokállományába. A Hitközségek Szövetsége azután gondoskodik majd arról, hogy az örökösök nélkül elhunyt, üldözött zsidók vagyonaiból a zsidó intézményekkel és a szükségelt szenvedő zsidó lakosságot támogassa.

Mint az erdélyi zsidóság lapja, az „Egység” megállapítja: „Ezzel a törvényrendelettel a népi demokrácia rendszere újabb tanubizonyságát szolgáltatja a zsidó közösség ügyei iránti megértésének és komoly támogatást nyújt a zsidó közösségi élet újjáépítését célzó törekvéseknek.”

Max Steinberg

a romániai zsidó kulturéletről

Max Steinberg, az Amerikai Zsidó Munkásszövetség főtítkára, aki nemrég látogatást tett a népi demokrácia országában, a newyorki zsidó sajtóban beszámolt a romániai zsidóság kulturéletről és kottákat kért az amerikai zsidóságtól a romániai zsidók kul-

turszövetsége, az IKUF számára.

— Minden romániai városban és városkában, — mondotta Max Steinberg — a zsidó kultúrélet nagyarányú újjászülését tapasztaltam. Zsidó énekek, szokások és színtársulatok állnak szervezés alatt.

Mi történt Marokkóban, Tripoliszban és Kairóban?

Marokkóban — mint az *Israelitisches Wochenblatt* jelelti — megszűntek már a pogrom-szerű kilengések, de az izgalmi állapot még mindig tart és a zsidóság állandó rettegésben él.

A kisebb városokban élő marokkói zsidók nagy többsége a nagyobb városokba szorult, ahol több biztonságot remél a hatóságok részéről.

Múlt héten 1000 marokkói zsidó — felerészben gyerek — érkezett Casablancába, mint azt a casablancai JOINT-iroda közli.

600 marokkói zsidó menekült Algírba jött és az oltani zsidó szervezettől kapott támogatást.

Tripoliszban valósággal háború tört ki az arabok és zsidók között. Az arab antiszemita tüntetők és pogrom-lovagok szörnyű pusztítást végeztek a zsidónegyedben.

A kalonai hatóságok — ha elég későn is — beavatkoztak a rendzavarásba és

150 arab tüntetőt letartóztattak.

A felgyújtott zsidó házak lakói a zsinagógában nyertek ideiglenes elhelyezést. Az égő zsidónegyedben körülbelül 800 zsidó lett hajléktalan.

A kairói zsidónegyedben, — amelynek eseményeiről most már teljes képet kapunk — az ara-

bok által okozott robbanás 25 halálos áldozatot követelt. 6 kisebb ház romokban hever.

Változások

a cseh zsidóság vezetői

körében

A zürichi *Israelitisches Wochenblatt* közli, hogy dr. Karel Stein, a prágai zsidó hitközség elnöke — az új Zsidó Akcióbizottság felszólítására — lemondott tisztségéről. Dr. Karel Stein, az utolsó cionista is ellátogatott a prágai hitközség vezető posztjairól.

A Zsidó Akcióbizottság felhívta dr. Hanus Resek-et, a prágai zsidó hitközség főrabbi-helyettesét és titkárát, hogy prágai átkászáról mondjon le és foglalja el a brünni főrabbi-tisztséget.

A stockholmi zsinagó-

gában ünnepelték

a svéd királyt

V. Gusztáv svéd király kilencvenedik születésnapja alkalmából a stockholmi zsinagógában ünnepi istentiszteletet tartottak, amelyen Kronheim rabbi méltatta a „békekirály” életművét és jelentős eredményeit.

Kronheim rabbi hosszasan foglalkozott V. Gusztáv svéd királynak a magyar zsidók meg-

mentése érdekében kifejtett munkájával és megállapította, hogy a Horthy- és Szálasi-rezsim idején az V. Gusztáv szellemében eljáró svéd szervek sokszor magyar zsidó életét mentették meg.

A svéd lapok legtöbbszörében külön sorok foglalkoznak a svéd királynak a fasizmus idején szervezett magyarországi mentőakciójával.

A svéd zsidók központi szerve, a Mosaiska Församlingen rendkívül megleghangú táviratban köszöntötte az uralkodót, akinek a svéd zsidóság örök idők óta nagy hálával tartozik.

Lady Reading távirata

az üldözött

afganisztáni zsidók

érdekében

Mint londoni lapok közlik, Lady Reading táviratban fordult a Zsidó Világkongresszus megbízásából Lord Mountbatten indiai akirályhoz és kérte, hogy

hosszabbítsák meg Indiában az Afganisztánból a pogromok elől odamenedkült zsidók tartózkodási engedélyét.

Lord Mountbatten értesítette Lady Reading-et, hogy a Zsidó Világkongresszus kérését teljesítette.

Az új amerikai bevándorlási törvény nagyon kedvezőtlen a zsidók számára

A zürichi *Israelitisches Wochenblatt* megállapítja, hogy a Truman elnök által nemrégiben aláírt új amerikai bevándorlási törvény nagyon kedvezőtlen a zsidók számára.

A törvény, például, kizárja a bevándorlásból mindazokat a zsidókat, akik 1945 december 22. után kerültek Németországba, Olaszországba, vagy Ausztriába.

Hymódon a hontalanok táborában élő zsidók 99 százaléka elvesztette azt a lehetőséget, hogy Amerikába menjen.

Cooper szenátor kijelentette:

— Az új amerikai bevándorlási törvény legfeljebb 15.000 zsidó számára jelent előnyt. A zsidók éveken keresztül harcoltak az új bevándorlási törvényért, amely azonban most nem az ő érdekeiket szolgálja, hanem kizárja az esztronsági, litvániai és ukrániai fasisztáknak, valamint német náci cinkosáknak kedvez.

Az amerikai zsidó szervezetek,

ezek sorában az American Jewish Committee, az új amerikai bevándorlási törvényt antiszemita rendszabálynak bélyegezték, mely a zsidók ellen irányul és az európai fasisztáknak akar új amerikai élelehetőségeket biztosítani.

Öt sportágban

szerepelnek izraeli

csapatok a londoni

Olimpiászon

Angol lapok jelentik, hogy a londoni Olimpiai Bizottság azt az értesítést kapta Tel-Avivból, hogy öt sportágban fog zsidó csapat résztvenni az olimpiai küzdelemben.

Zsidó csapatok neveztek baseballra, baseballra, futballra, bókira és uszásra.

MATEINE
ELŐZŐ

Király-u. 16
Tel. 227-420

Fiatalok és öregek, férfiak és nők

Egy negyedszázad statisztikája

Az első világháborút megelőző népszámlálás évében, 1910-ben a történelmi országterület zsidóságának korösszetétele alig különbözött az össznépeség korösszetételétől: minkét részen az életkor median, — annak a személynek életkora, akinél a népesség fele fiatalabb, fele pedig idősabb — kb. 23 év volt. 1919-ben azonban megváltozott a helyzet. A tanácsuralom bukását követő véres zsidóelleneskedések hatása alatt fellépő átérési hullám megkérdőjelezte azt a veszteséget, melyet a háborúban hozott véráldozat és a születések számában a háború alatt beállott kiesés a zsidó fiatal-ság-sorában okozott. 1920-ig a zsidóság életkor medianja kb. 27.2 évre emelkedett: a zsidóság két évvel, jobban öregedett, mint az össznépeség. — Budapesti vonatkozásban, számszerűen is ki tudjuk mutatni e változás mértékét: 1910—1920 között a 20 évnél fiatalabbak száma 11.209 fővel fogyott. A 20 évnél idősebbek száma 23.034 fővel növekedett; a 20 évnél idősebbek számában mutatkozó növekedésből azonban mindössze 4.365 fő (19%) jutott a 40 évnél fiatalabbakra és 18.669 fő (81%) a 40 évnél idősebbekre. Az életkor median alakulásának tanúsága szerint a budapesti zsidóság az első világháború évtizedében ugyanannyival öregedett, mint az előző 30 év alatt: 1880-tól 1910-ig 22.6 évről 26.6 évre, 1910—1920 között 26.6 évről 30.5 évre emelkedett életkor medianja. A következő 20 esztendő alatt, 1920—1941 között a „konzolidált antiszemitaizmus” évtizedében az állandóan erősödő gazdasági és társadalmi elnyomatás következményei: a nagyarányú kivándorlás, a születések számának fokozódó csökkenése és a felleértési áttérések a zsidó fiatal-ság számát katasztrofális mértékben lecsökkentették. A régebben lassu, de 1919-ben lendületet kapott öregedési folyamat rohamossá vált. A zsidóság száma 20 esztendő alatt 72.330 fővel fogyott és majdnem pontosan ugyanennyivel — 72.305 fővel — fogyott a 20 évnél fiatalabbak száma; de csökkent a 20—40 évesek száma is 37.409 fővel, ugyanannyival, mint amennyivel a 40 évnél idősebbek száma növekedett. Országos viszonylatban az életkor median 27.2 évről 37.6

évre emelkedett: a zsidóság 10.4 évvel öregedett. De amíg az öregedés mértéke vidéken 7.6 év, addig Budapesten 11.1 év volt, 1941-ben a KEOKH deportációval és az ukrainai munkaszolgálatlal megkezdődött a magyarországi zsidóság fizikai felszámolásának folyamata, mely az 1944—45-ös évek véres eseményeivel telítődött. Ez alatt az idő alatt a jelenlegi magyar terület izraelita népességének kétharmad része pusztult el. Az 1941. évi 400.989 lélekből 1940-ban a Zsidó Világkongresszus összehívása 143.824 leiket találta.

A maradék zsidóság népességi szerkezetére rányomták bolyogukot a pusztulás ével. Kor- és nem szerinti összetétele sokkal kedvezőtlenebbé vált, mint a múltban volt. Egyik jellegzetessége az a nagy különbözőség, amely budapesti és vidéki népessége között a deportálások végrehajtásának előtér foka következtében állott elő. A vidék zsidóságát teljes egészében deportálták, a gyermekek és öregek megsemmisítő lágerekben pusztultak el. A maradék, 47.124 lélek — főleg a deportációból és munkaszolgálatból visszatért 20—50 éves korukból — számuk 31.675 — áll. Budapesten ezzel szemben a gettóba koncentrált öregek és a Nemzetközi Vöröskereszt otthonában elhelyezett gyermekek aránylag nagyobb számban maradtak életben, míg a legnagyobb veszteség a munkaszolgálatosok sorában keletkezett.

Az 1941. évi lélekszámból viszonyítva a vidék zsidó ifjúságának 10 éves korig 93.4%-a, 20 éves korig 87.4%-a pusztult el; országos viszonylatban 10 éves korig 83.2%-a, 20 éves korig 76.7%-a. A magyarországi zsidó ifjúságnak tehát több, mint háromnegyed részét kiirtották, 1941-ben vidéken 60.132, Budapesten 29.042 volt a számuk, 1940-ban vidéken 7.566, Budapesten 13.184. Hasonló nagy volt a pusztulás a vidék zsidóságának 60 évnél idősebbjei között: 34.936 lélekből 3.254 maradt életben, a veszteség 90.7%. Ugyanennek a

korosztálynak a vesztesége Budapesten 31.2%: 34.861 lélekből 24.001 maradt életben. A 20—40 éves koruk száma vidéken 64.1%-kal, Budapesten 47.4%-kal, a 40—60 éves koruk száma vidéken 76.5%-kal, Budapesten 44.7%-kal fogyott meg. E két korcsoportban a vidék zsidóságának 85.135, Budapest zsidóságának 61.255 lélek a vesztesége.

A vidék maradék zsidóságának korösszetétele határozottan magánviseli az erőszakos beavatkozás nyomait, mert természetes fejlődés mellett sohasem következhetett volna az be, hogy népességének több, mint háromnegyed része (76.06%) 20—60 éves korukból álljon és csak 15-öd része (6.92%) 60 évnél idősebbekből.

A vidéki és budapesti zsidóság közötti különbség, mely már a múltban is fennállt, elmélyült. A vidéki zsidóság életkor medianja 35.3 évről 33.6 évre csökkent, a budapesti zsidóságé 41.6 évről 46.0 évre emelkedett. Végeredményben az 1911-ben fennállt különbség megkétszereződött, 6.3 évről 12.4 évre emelkedett. 1946-ban a budapesti zsidóság minden második tagja 46 évvel idősebb és ezek között minden második 60 évnél idősebb; a vidéki zsidóság minden második tagja 33.6 évnél és ezek között minden második 47.4 évnél idősebb. Budapest zsidóságának korösszetételét az elöregedettségi jellemző. A vidéki zsidóság korösszetétele a fiatalabb, produktív korúak erőteljes aránya és az öregek elenyésző száma ellenére sem tekinthető egészen kedvezőtlennek a gyermek hiánya miatt. Ezenkívül országgrészenként, megyénként és városokként is nagyobb az eltérések az átlagtól, pl. Észak-Magyarország megyéiben az életkor median 30.7, a Tiszántúlon 35.1, Szabolcs megyében 28.4, Pest megyében 34.4, Szegeden 42.0, Debrecenben 32.1, Nyíregyházán 25.2.

Budapesten a 24.000 lelket számláló, javarészt munkaképtelen és családi támaszaitól is megfosztott 60 évnél idősebbek, valamint a kb. 7.000 fő-

nyl árvagyermek elhátásának kérdése komoly problémája a zsidóságnak. De amíg ennek a kérdésnek megoldását a külföldi zsidó segítőszervek által nyújtott támogatás egyelőre lehetővé teszi, a budapesti zsidóság másik szociális problémája, az öklési nötlőbblet, még a megoldás lehetőségét is nélkülözi.

Budapest zsidóságának 1920-ig egyáltalán nem volt nötlőbblete és 1941-ben sem volt még számottevő: 1000 férfire 1104 nő jutott. Az üldöztetés azonban első sorban a férfinépeségre elken irányult, 18-161 60 éves korig munkaszolgálatra vonultak be és ez többségük számára Németországba való deportálást és pusztulást jelentett: a 20—40 évesek közül 62%, a 40—60 évesek közül 57% veszett oda. A nők deportálása nem történt azzal a katonai rendszerességgel, mint a férfiaké és a védett házokban is számosan átvészelték a nyilas uralom véres időszakát, veszteségük tehát kevesebb volt: a 20—40 évesek közül 47%, a 40—60 évesek közül 34% pusztult el. A férfiak és nők között egyenlőtlen mértékben beállott veszteség következtében a megmaradtak között 1000 férfire 1576 nő jut. A munkából s a népesség fennmaradása szempontjából legfontosabb 20—40 és 40—60 évesek korosztályai-ban azonban ez az arány jóval kedvezőtlenebb, 1000 férfire 1756, ill. 1784 nő jut. Számszerűleg ebben a két korcsoportban 16.543-mal több a nők száma, mint a férfiaké s kb. 13.000 azoknak a házasság-korban lévő nőknek száma, akik zsidó férjet nem kaphat-nak.

Míg a budapesti maradék zsidóság körében nagyarányú nötlőbblet van, addig vidéken nötlőbblet mutatkozik: 1000 férfire 915 nő jut. A deportáció teljes mértékű végrehajtása és a munkaszolgálatos férfiak aránylag kisebb lélekszámvesztése határozta meg a vidék maradék zsidóságának nemek szerinti megoszlását, amely a deportációs irányok különbözősége következtében országgrészenként is egymástól nagyon eltérő módon alakul. Az északi megyékben és a Dunántúlon a nötlőbblet igen jelentős, (1000 férfire 671, ill. 725 nő jut) a házasság korban lévő férfiak száma 3300-zal több, mint a nőké. Ezzel szemben a Duna-Tisza közén a nötlőbblet (1000: 936) jelentéktelen, míg a Tiszántúlon nötlőbblet van (1000: 1108).

A magyarországi zsidóság fér-

BALLON

Átlátzó-,
eső-, vihar- és
lődenkabát

Márton és Szász

V. Gróf Teleki
Pál-utca 8.

finépességének 40%-a vidéken, 60%-a Budapesten, női népességének 27%-a vidéken és 73%-a Budapesten él. Budapesten a 60 évnél idősebb férfiak száma 6-szorosa, a 60 évnél idősebb nők száma 8-szorosa a vidék hasonló koru lakossá-

gának; viszont a mindkét nembeli 20 évnél fiatalabbak száma közel kétszerannyi Budapesten, mint vidéken. A 20-40 éves férfiak több, mint fele, 56%-a vidéken, a 40-60 éves férfiak 60%-a Budapesten található.

SÁNDOR VILMOS

A Pesti Chevra Kadisa közgyűlése

Julius 13-án tartotta a Pesti Chevra Kadisa közgyűlést Steiner Marcell elnök elnöklése alatt, a képviselőtestületi tagok nagy részvétele mellett. A Pesti Izr. Hitközség előjárósága és elnöksége képviseletében Domonkos Miksa ügyvezető és Porgess Izso előjáró jelentek meg. A rabbiság tagjai csaknem teljes számban vettek részt.

Napirend előtt Steiner Marcell elnök emlékezett meg a két-éveszredes zsidó véggyálom, a zsidó romány megvalósításáról, Izrael országának újjászüléséről. Bár még nem érheti békés, termékeny életét a zsidó állam, véres harcok, nagy áldozatok után csak lábbal lett fegyverrel várja az igazság győzelmét, — úgy mond — bízunk kedvvel abban, hogy 6.000.000 zsidó lesivérünknek mártírhalála és most, a legutóbbi hónapokban csodás bátorsággal küzdött harcban hősi halált halt ifjaink kiontott vére meg hozza végre az igazi békét, a lelkes békéjét, vérző szívűek gyógyulását, az egész emberiségnek igazságos testvéri szeretetét.

Hádsan emlékezett meg az elnök arról a nagyművű segítségről és támogatásról, melyben a Joint érdemes vezetősége a Chevra Kadisa jótéti intézményeit részesítette és ezzel lehetővé tette, hogy a Chevra Kadisa szent ügyeit fokozottabb mértékben teljesíthette és teljesíthesse.

Megemlékezett továbbá a most Montreuxban lezajlott Zsidó Vándorkongresszusról, melyen a mi kiküldötteink Stöckler Lajossal az élen, érdemes, dicséretes és mindnyájunk hálaát kiérdemlő munkát végeztek.

Örömmel üdvözölte a magyar zsidóság kebelében létrejött egyetemet, melynek megteremtésében Stöckler Lajos elnök, a magyar zsidóság nivalott vezére oly sok érdemet szerzett és aki nagy elfoglaltsága mellett mindenkori a legnagyobb szeretettel és érdeklődéssel kíséri Chevra Kadisa munkáját.

Majd röviden vázolta a munkát, melyet a Chevra az elmúlt évben végzett. Rámutatott arra, hogy az 1947. évben 6.000.000.— ft. forgalmat mutat fel a Chevra, melyből 2 1/2 millió forintot a kórház fenntartására fordított. Rámutatott arra, hogy az Aggok-házában, ahol békében 120-130 agg volt gondozás

alatt, 400 aggot ápoltak. Tekintettel arra, hogy a folyamatosan száraznak kérvénye érkezett, akik felvételt kérnek, az előjáróság a bombatalálattal következtében elpusztult Menedékház újjáépítését határozta el. Ez épület két szárnyat több mint 300.000 ft. költséggel a Chevra újjáépítette s ezáltal újabb 100 ápoló elhelyezése van biztosítva és 50 ápoló ezek közül már elhelyezést is nyert. Az Aggok-házában több ünnepi alkalommal az előjáróság együtt ünnepelt az ápolókkal, miáltal nagyban hozzájárult az ápolók lelki-emelkedettségéhez. Szólt az intézetben létesített öregsgkutató intézetről, mely dr. Schill Imre egyetemi tanár vezetése alatt fejt ki áldásos munkásságot.

Bejelentette, hogy a temetőben felállítandó mártírelméknél alapkövetétele a múlt évben megtörtént, mikor is az őszi ünnepok alkalmával, — Kivér Ovausz — zárandékást tartott a mártírtiroknál, melyen több, mint 10.000 ember vett részt és ezt a Chevra a jövőben is rendszeresen kívánja.

Bejelentette, hogy a mártírelmékre kiírt pályázat eredményre nem vezetett és a zsűri bevonásával egy szűkebb bizottság küldött ki, hogy az emlékmű ügye sürgősen oldásuk meg. Ugyancsak bejelentette, hogy a Chevra mártírhalált halt vezetőinek, funkcionáriusainak emlékére az Aggok-házában emléktáblával kívánja megörökíteni. Majd köszönetet szavazott dr. Endrei igazgatónak és Trebitsch főtitkárnak azért a fáradságot nem ismerő lelkes munkásságért, melyet a Chevra érdekében kifejtettek. Köszönetet mondott a Chevra Kadisa összes dolgozóinak fáradságos munkájukért.

Ezután felkérte dr. Endrei igazgatót, hogy az előjáróság 1947. évi jelentését terjessze elő. A jelentés megemlékezik amasziós veszteségekről, melyek a Chevra Kadisát 1947. évben érték. Megemlékezik Mezőfi Vilmos elnökhelyettes elhalálzásáról, aki szívvel, lélekkel szolgálta a Chevra Kadist és benne a szeretetnek nemes munkáját. Megemlékezett Böhm Nánán, Deutsch Károly vezérőrnagy bizottsági tagok elhalálzásáról, továbbá Goldberger Henrik, Vas Lajos, Leopold Gyula, Gábor Andor elhalálzásáról, kik mindannyian hívei voltak a Chevra Kadisának és szeretettel

fáradtak a Chevra Kadisa ügyeiben. Elhalálozott dr. Fuchs Dénes egyetemi magántanár, a Szeretlekház igazgató-főorvosa, aki nagy tudásával és a betegek iránt tanúsított nagy szeretetével díszre volt az orvosi tudomány és kórházunknak.

A jelentés megemlékezik arról, hogy a Chevra az Aggok-házát a Joint támogatásával teljesen újjáépítette, a templomot restauráltatta, az intézet fűtőberendezését újjászervezte, az ebédlőt újjáalakította és felszerelte, úgy hogy bátran állítható, hogy ez intézethez hasonló egész Európában nincs. Az Aggok-ház kiadásai kitétek 1.117.000.— forintot, a különböző bevételek, melyben a Joint pénzületi és élelmészeti hozzájárulása foglalkoztatott, 810.000.— forintot, úgy, hogy a Chevra Kadisa által fedezett 310.000.— ft.

A Szeretlekházban, 350 ápoló van gondozás alatt, kik közül több mint 100 az ujonnon létesített tudósházán ápolatnak. Szeretlekházunkban fogászati rendelés szerveztetett, melynek vezetésével ideiglenesen dr. Kardos Pál fogorvos bízott meg. Ugyancsak az idegbetegkeg kezelésével ideiglenesen dr. Orbán Sándor ideg orvos bízott meg.

A háború és ostrom következtében a Chevrának összes jövedéi intézelei óriási károkat szenvedtek, melyeket a Chevra az elmúlt 3 év alatt nagy áldozatok árán a Joint támogatásával teljesen rendbe hozott és felszerelt.

A temetők lebontásaitól kártét, valamint szertartási épületeit a Chevra teljesen rendbehozatta, úgy, hogy ma a 150 holdas temető virágos kerthez hasonló. 1456 normális halálesetből a fele ingyenes és a 4165 exhumált halott temetése csaknem mind ingyenes volt.

A centenárium alkalmával két gyászünnepeket tartott a Chevra. Egyet Részavölgyi Márk sirjánál, halálának 100 éves évfordulója alkalmával, a másik gyászünnepeket pedig március 14-én, a Lehel-utcai temetőből átszállított és közös sírban nyugvó 48-as szabadságkiosk sirjánál. A temető fenntartásait és sirápolással kapcsolatos kiadások kitétek 1.544.000.— forintot. Az ápoló sírok számát feleannyi, mint a békévétkben. Oka ennek egyrészt a gazdasági viszonyokban rejlik, másrészt pedig, hogy annyi ezer és ezer hitestestvérünk pusztult el és így sok ezer sir hozzátartozó nélkül maradt.

Tagdíjak fejében befolyt 97.094.— ft. Majd a jelentés megemlékezik a bérházak tartozásáról és a felvett tetőfedő kölcsönökről.

A jelentés előterjesztése után Juszti Emil pénzügyi előjáró terjesztette elő expozéját. Ezerint a Chevra 1947. évi bevételei 5.929.240.— forintot, a kiadások 6.096.674.— forintot, úgy, hogy a kezelési hiány 167.434.— forintot tett ki. Majd indokolja a deficit keletkezését. Jelezte, hogy a taggyűlés terén

nagyobb propagandai szándék kornak kifejezés. A szegénygyűlés moitás is a Chevra anyagi erejéhez képest emelendő. Majd az 1948. évi költségvetési irányzatot terjesztette elő, mely szerint az előterjesztett bevételek kitéznek 6.765.000.— ft., a kiadásoké 6.976.500.— ft.-t, úgy, hogy 210.000.— ft. kezelési hiánnyal számolnak.

Ezután Domonkos Miksa a hitközség előjárósága és elnöksége nevében köszöntötte a Chevra Kadisa vezetőségét. Köszönetét és legnagyobb elismerését fejezte ki azért az önfeláldozó, nagy munkásságért, melyet a Chevra Kadisa úgy az elmúlt évben, valamint a felszabadítás óta végez.

Ezután elnök szeretettel köszöntötte a képviselőtestületnek 4 tagját, kik több mint fél évszázad óta tagjai a Chevra Kadisának és kik évtizedek óta vesznek részt a Chevra Kadisa munkájában. Ezek: Gál Béla, Gottlieb Mór Béla, dr. Rosenák Miksa és Wertheimer Adolf. Dr. Rosenák Miksa, Gottlieb Mór Béla és Wertheimer Adolf köszöntöttek meg az elnök üdvözlő szavait és ígérték, hogy továbbra is a legnagyobb szeretettel és áldozatossággal állnak a Chevra Kadisa rendelkezésére. Végül dr. Schwarzer Benjámin, a rabbiság nevében köszöntötte a Chevra vezetését és méltatta a Chevra által végzett szent munkát.

A KABAI ORTHODOX ISRAELITA HITKÖZSÉG

deneráláléban és munkaszerveletében elpusztult felújításra kéri a hitközséget

EMLEKMŰVET

a temetőben rendezendő gyászünnepeket kezdetben 1948. július 25-én, vasárnap délelőtt 10 óráig kezdettel az ottani föld, melyre hitestestvéreinket szolgálatok meghívja az EMLÉKMŰ BIZOTTSÁG

SÍFOK és KÖRNYEKERŐL elhurcolt mártírlakok legyeleles gyászünnepeinek évfordulóit

i. hó 25-én, délelőtt 11 órakor tartjuk meg templomunkban, amelyen a gyászhiúszónaklatot dr. Komlós Ottó székfőhővéri főrabbi tartja meg. Az érdeklődőket ezúton szeretettel meghívjuk.

Izraelita Hitközség
Előjárósága, Sífok

ARTEZI KÜTTAL, 68 km. noldus, saját kezeléslünkben lévő birtokunk vezetésére keresünk megbízható, lehetőleg

pénzzel rendelkező SZAKEMBERT.

Ajánlatokat a Berettyóújfalui „szent egyet” vezetéséhez kérjük legkésőbb aug. 10-ig benyújtani.

Székelv Emil ékszerész 26

Brilláns, ékszer, arany, ezüst, órák, vess, cserél és elad.

SÓS ENDRE:

Érdekes montreuxi beszélgetések érdekes emberekkel

A Zsidó Világkongresszus központjának meghívására Montreuxben tartózkodó Sós Endre az alábbiakban számolt be az UJÉLET montreuxi tudósítójának az ottani zsidó világértékeket néhány érdekes figurájáról.

III.

Feltétlenül meg kell még emlékeznünk a montreuxi Zsidó Világkongresszus néhány további érdekes figurájáról.

Különös tisztelettel vették körül az öt kontinens zsidó

Marcus Ehrenpreis

főrabbirol van szó, aki esztendőnk óta a megérdemelt pihenést kívánja, de — noha jogilag a nyugdíjasok közé tartozik — a valóságban ma is a svéd főváros zsidóságának egyik szellemi irányítója, mert a stockholmi hitközség nem tud a főrabbi-székre utódot találni.

Akárki kerül Stockholmba, Marcus Ehrenpreis helyébe, nehéz dolga lesz, mert nem minden nap ember nyomába lépt. Könyvtárak lehetne összeállítani az öreg, de még mindig aránylag friss Marcus Ehrenpreis tanulmányaiból és cikkeiből. Hogy miről írt? Napoleontól és Moses Montefioreról, a keleti zsidóság lelkületéről és a Talmud szelleméről, a Kabbaláról és a zsidó irodalom történetéről. Jiddisül, bolgárul, lengyelül, spanyolul, svédül és héberül. Alból a forradalmi zsidó körből emelkedett ki, amely kísérletet tett a zsidóság ősi hagyományainak és a legmodernebb eszméiről, a lényeges tradícióknak és a minden értékek ártértekelésének összeegyeztetésére.

Szinte magától adódik, hogy kulturális kérdésekről beszélgetünk a nagytekintélyű és világhírű stockholmi főrabbi-val, aki érdekes indítványt terjesztett a Zsidó Világkongresszus kulturális bizottsága elé.

— Azt javasoltam, — mondotta Marcus Ehrenpreis — hogy a Zsidó Világkongresszus alapítson egy olyan jellegű zsidó irodalmi és tudományos díjat, amelyet a mi Nobel-díjunknak tekinthetnénk. Az ilyen díj új lendületet adna a zsidó írók, művészek és tudósok munkásságának. Most, hogy a Zsidó Al-

delegátusai a stockholmi hitközség nyugalomba vonult főrabbi-ját, aki annakidején Herzl legintimebb baráti köréhez tartozott és már a bábeli első cionista kongresszuson nagy feltűnést keltett a zsidó kulturáról szóló referátumával.

lam megvalósult, természetesen ott kellene ezt a zsidó Nobel-díjat megvalósítani, de feltétlenül jutalmazni kellene benne a Palesztinán kívül élő zsidó kiválóságokat is. Bár Palesztinán lesz a jövőben a világ zsidóságának szellemi központja, nem feledkezhetünk meg a világ különböző részein lévő zsidó írókról, művészekről és tudósokról sem, akiknek művel ugyancsak

David Kahane,

a lengyel hadsereg főrabbi-ját, aki lengyel alézrecesi ruhában vett részt a Zsidó Világkongresszus ülésén és uniformisban mondta el a megnyitó-ülésen is azt a megrázó gyászbeszédet, amely a hatmillió zsidó mártírjairól szólt és amelynek hallgatása közben egyetlen szem sem maradt száraz a Palace-szálló kongresszusi terem átalakított sportcsarnokában.

David Kahane lengyel lelkész-alézrecesi a „kulisszák” mögött is sokat sürgött-forgott és több fontos probléma elintézésére hívta fel a Zsidó Világkongresszus vezetőinek figyelmét.

— Figyelmeztetem — mondotta David Kahane főrabbi — a világ különböző tájairól Montreux-be jött testvéreimet, hogy ne feledkezzenek meg azokról a zsidó gyermekekről, akik a fasizmus idején nemzsidó környezetbe kerültek és azóta is ott maradtak. Nem engedhetjük, hogy ezek a gyermekek elveszzenek a zsidóság számára... Bizonyára mindenki emlékszik még arra a látogatásra, amelyet Herzog palesztinai főrabbi tett tavaly a Vatikánban. Herzog főrabbi egyenesen a pápához fordult és a pápa ígéretet tett arra, hogy intézkedni fog a zsidó

hozzájárulnak majd a zsidóság dicőségének növeléséhez.

A Zsidó Világkongresszus kulturális bizottsága nagy megértéssel fogadta Marcus Ehrenpreis indítványát és javaslatot tett az új exekutívának a zsidó Nobel-díj megvalósítására. Ugy érezzük, hogy — ha ez a díj esetleg megvalósul — az első jutalmazottak között illeti hely Marcus Ehrenpreis stockholmi főrabbit, a fáradhatatlan és elszánt kulturharcost, aki 1869-ben pillantotta meg a napvilágot, de a nagyvonalú ötletek termelése terén még mindig versenyre kelhetne sok ifjával.

A Zsidó Világkongresszuson résztvevő rabbik közül hamarosan magárvonata a figyelmet

dó gyermekek visszaadása ügyében. Azóta sem történt azonban ilyenirányú intézkedés. Sőt, minden okunk megvan, hogy azt gondoljuk: a Vatikán éppen ellenkező tartalmu körle-

velet adott ki... Saját praxisomból is tudok egy esetet. Egy deportált házaspár visszatért Lengyelországba és kislány kezdett elünni gyermeke után. A zsidó szülők egy kolostorban látták meg gyermeküket. A kolostor főnöke vonatkozott a gyermeket kiadni és azt mondta a szülőknek, hogy forduljanak a városi püspökhöz. A városi püspök, amikor döntenie kellett, arra hivatkozott, hogy a pápa utasítására nem járhat hozzá megkeresztelt gyermek kiadásához. Hozzáátette, hogy meg kell mentenie a kereszttségben részesített zsidó gyermeket attól a pokoltól, amelybe kerülne, ha a keresztény környezetből zsidó szülőkhez visszajutna... Képzelték, hogy milyen szellemben nevelik a klastromokban az oda került zsidó gyermekeket? Általában csúfolnak belőlük! A Zsidó Világkongresszusnak minden erejét latba kell vetnie, hogy ebben a kérdésben érvényesítse álláspontját. Ez a kérdés akkor is lényeges, ha végrendelkezésben nincs sok gyermekről szó.

R. Cantoni,

aki jelen volt a Palace-szálló halljában lezajlott beszélgetésünkél és aki. — mint az olasz zsidóság központi szervezetének vezetője — különösen jól ismeri ezt a Vatikánal kapcsolatos problémát, a következőkkel egészítette ki David Kahane megállapításait:

— Nemesak Herzog palesztinai főrabbi járt a nemzsidó környezetbe került és ott visszatartott zsidó gyermekek ügyében a pápánál, hanem interveniált ebben az ügyben Kubowitzki, a Zsidó Világkongresszus főtitkára is. Ő szintén ígéretet kapott a pápától. Neki is azt mondta

a pápa, hogy olyan értelmű utasítást ad ki, amelynek alapján mind az egyházi hatóságok, mind a nemzsidó novellá szülők kiadják a gyermekeket. Nem tudjuk, hogy a pápa milyen lépéseket tett, de tudjuk, hogy sem Herzog palesztinai főrabbi, sem Kubowitzki főtitkár kérése nem teljesült.

Sokan vették körül az utolsó ülésnapon a kongresszusi terem folyosóján a francia zsidóság ősz vezetőjét, a francia zsidóság központi konzisztóriumának elnökét, aki „kapuzárás” előtt érkezett, de még pótlólag rövid beszédet is mondott a delegátusokhoz.

A Magyar Cionista Szövetség

Dr. Herczi Tivadar halálának évfordulóján

Tammuz hó 20. napján, 1948 július 27-én, kedden délután 6 órakor a VII. Bethlen Gábor-tér 2. sz. alatt az udvarban emlékünnepélyt tart, amelyre Budapest zsidóságát szeretettel meghívja és elvárja.

Léon Meiss,

aki markáns, színes egyéniség, — akaraterő sugáros, am ugyanakkor többnyire mosolyog is — mindenekelőtt arra a kérdésünkre válaszolt, hogy a francia zsidóság központi szerve mindeddig nem csatlakozott hivatalosan a Zsidó Világkongresszus hatalmas szervezetehez?

— Egyelőre, — mondotta Léon Meiss — csupán együttműködünk a Zsidó Világkongresszussal, de ennek az együttműködésnek a fontosságát legjobban mutatja az a tény, hogy szükségessé tartottam „baráti delegátusként” eljönni és felosztalni. („Baráti delegátusok”-nak nevezik a Zsidó Világkongresszuson azoknak a külföldi szervezeteknek a képviselőit, amelyek ugyan nem csatlakoztak a nemzetközi organizációhoz, de — úgyis mondhatnánk — „küllagok”-ként közreműködnek a Zsidó Világkongresszus munkájában.)

— A francia zsidóság központi képviselőinek, — folytatta Léon Meiss — főleg a nemzetközi jog korszerűsítésé

terén van kooperációja a Zsidó Világkongresszussal, de több más kérdésben is együtt lépünk már fel a nemzetközi testületek előtt. Most, például, közösen indítottunk akciót a marokkói zsidók érdekében. Még gondolni is rossz arra, ami Marokkóban történt. Formális pogromról beszélhetünk. És — ami súlyosbította a helyzetet — a hatóságok összetett kézzel nézték a zsidók bántalmazását, akárcsak valamikor a cári Oroszországban. A francia zsidóság központi képviselőinek és a Zsidó Világkongresszusnak a felkérése azonban meghozta a kellő eredményt. Most már, mint a kongresszuson is bejelentettem, helyreállt a rend Marokkóban és reményünk van arra, hogy — a francia kormány ígérete szerint — minden antiszemita megmozdulást a leg radikálisabb eszközökkel elnyomnak.

A Zsidó Világkongresszus utolsó ülésén szinte egyik percről a másikra a világ zsidóságának közérdeklődési középpontjába került

Pinchas Stern

lengyel őrnagy, a Lengyelországi Zsidó Partizánok Szövetségének főtitkára, aki a lengyel delegáció és a lengyelországi zsidó partizánok nevében előterjesztette a varsói gettó hősi felkelésének ünnepnapjára nyilvánításáról szóló javaslatot. Mint az Uj Élet legutóbbi számában közöltük, ezt a javaslatot 60 ország zsidóságának egybegyűlt delegátusai egyhangúlag elfogadták és április 19. minden esztendőben a világ zsidóságának ünnepnapja lesz.

— Olyan ünnepnapot kapott — mondotta Pinchas Stern őrnagy — a világ zsidósága, amelyre időtlen-időig büszke lehet. Amint a varsói gettó meggyőzött zsidósága heteken keresztül művelt, az több volt, mint hőstett, az csoda volt. A varsói gettó lakói a varsói gettó lázadásával a második világháború nemzetközi partizánmozgalmainak legheroikusabb fejé-

zetét írják a történelem lapjaira. — A Zsidó Világkongresszus tanácskozásaival egyidejűleg, — folytatta Pinchas Stern őrnagy — megbeszéléseket folytattak Montreux-ben, egyelőre nem hivatalosan, hanem csak magánjellegűen, a Zsidó Világkongresszus partizán-tagjai is. Ezek a párhuzamos megbeszélések a zsidó partizánok szorosabb együttműködését óhajtották megteremteni. Komoly eredményekre jutottunk és a világ zsidó partizánjai a jövőben fokozottabb erővel, szilárdabb együttműködéssel vesznek majd részt az antifasiszta küzdelemben.

Sok szó esett a Zsidó Világkongresszus tanácskozásain a németországi zsidók helyzetéről és általában arról a kérdéstről: visszatérjenek-e a zsidók Németországba? Van-e ott életlehetőségük? Több delegátusnak tettük fel az ülésen kívül is ezeket a kérdéseket.

Dr. H. E. Fabian,

aki a berlini zsidó hitközség képviselőjében jelent meg a montreuxi tanácskozásokon, ezeket mondotta:

— Mindössze 8000 zsidó él az egykor virágzó berlini hitközségben. A szovjet zónában természetesen sem Berlinben, sem másutt nincs és nem lehet an-

tiszemizmus. Ebben a zónában a zsidók megfelelő védelmet kapnak a hatóságoktól. A többi németországi zónában még ma is virágzik az antiszemizmus. Éppen ezért az a meggyőződésünk, hogy Németország nyugati övezeteiben semmiféle lehetőség nincs új zsidó élet megteremtésére.

Haber professzor,

Németország amerikai zónájának zsidóügyi tanácsadója kijelentette:

— Németországban valóban még mindig igen erős az antiszemizmus. Az antiszemizmust és a zsidók lenézését feltelesen fokozza az a körülmény, hogy a németek látják: a győztesek is táborokban tart-

ják a zsidókat. A németek ezt úgy veszik, mintha a győztesek is átvették volna az ő módszereik egy részét. A legsürgősebben fel kell tártani a németországi hontalan-táborok kapuit. A hontalanok szabadságával elősegítjük az antiszemizmus elleni küzdelmet is.

L. Feffer,

aki Németország amerikai zónájának DP-jeit (hontalan személyeit) képviseli, a folyósói beszélgetések során — éppugy, mint az ülésteremben — élesen szembeszállt azokkal a mende-mondákkal, amelyek a hontalan táborlakók „erkölcsi súlyedéséről” szólnak.

— Nem győzöm eléggé cáfolni, — hangoztatja L. Feffer — hogy a hontalanok táborában lévő zsidók nem zártak el. A hontalanok „feketézéseiről” szóló legendákat a németek terjesztik, hogy eltereljék a figyel-

met saját „feketézéseikről”. A zsidók a táborokban is tanulnak. Elég, ha rámutatunk arra, hogy Németország amerikai zónájának táborában 67 iskolában folyik az oktatás.

L. Feffer ezzel a mondattal fejezte be nyilatkozatát:

— Ha a zsidók a hontalanok táborában demoralizálódnának, akkor az Exodus utasai nem tanúsítottak volna olyan erkölcsi erőt, mint amilyenrel az „Exodus” utasai kivivták az egész demokratikus világ csodálatát...

Albert Kahn,

az amerikai delegáció tagja, a neves amerikai orvos és szociológus, arra a kérdésünkre válaszolt, hogy — mi a helyzet az Egyesült Államokban az antiszemita törekvések körül?

— Senkisésem tagadja, — állapítja meg Albert Kahn — hogy az Egyesült Államokban is vannak antiszemita mozgalmak. Ezek az antiszemita mozgalmak teljes szabadságot élveznek. Pedig az európai tapasztalatok azt mutatják, hogy nem illetheti meg szabadság az olyan irányzatokat, amelyek lényegükben szabadságellenesek... Az amerikai zsidóság általában a hataldó oldalon van az amerikai belpolitikában és szembenáll a mai belpolitika reakciós irányzatával. Ennek a szembenállásnak még erősödnie kell, mert minden zsidónak tisztába kell jönnie azzal, hogy az amerikai belpolitika esetleges reakciósabbá válásával erősödnek az antiszemita mozgalmak is.

A montreuxi Zsidó Világkongresszuson résztvevő amerikai delegátusok általában nem csináltak titkot az amerikai antiszemita törekvések megerősödéséről. A folyósói beszélgetések során természet-

esen nyiltabban és őszintébben nyilatkoztak meg, mint benn az ülésteremben. Az amerikai küldöttség azonban nem viselkedett logikusan. Ugyanaz a dr. Joachim Prinz, aki egyik beszédében is megemlítette, hogy az amerikai antiszemizmus bizonyos bizonytalansági érzést kelt az ottani zsidókban, vállalkozott arra, hogy sikraszálljon a kommunista zsidóknak az amerikai exekutívából való kirekesztése mellett. És az amerikai delegáció helyeselte ezt az indítványt, amint általában bizonyos animozitással nézte a népi demokráciák országából érkezett delegátusok szereplését is. Pedig az amerikaiak, ha objektívek akartak volna lenni, megállapíthatták volna, hogy míg az Egyesült Államokban szabad virágzás lehetséges a fasiszta és antiszemita törekvések számára, a Szovjetunióban és a népi demokráciák országában az antiszemizmus a törvényesen üldözött bűnök sorába került és a zsidók ugyanolyan nyugodtan élhetnek, mint mindenki más.

(Legközelebb folytatjuk.)

Szőnyege

vétel — eladás
UNGAR Király-utca 14.
Rákóczi-út 42.

Hirek Jiszraelről, a Zsidó Államról

A politikai helyzet elemzése a második fegyverszünet után

Az angolszász nagyhatalmak politikai cselekvése a november 29-i döntés megmászására sikerült. Ha még érkeznek is észlelt harcokról jelentések,

vasárnap este 7 óra óta, palesztinai idő szerint, életbe lépett az időtartam nélküli második palesztinai fegyverszünet.

Már előjártában meg kell állapítani, — mint ahogy azt az első fegyverszünet alkalmával tettük — hogy a fegyverszünet angol-amerikai kioroszakolására, első sorban

az izraeli védelmi hadsereg váratlan és nagymértékű győzelme miatt került sor.

A néhány napos második offenzíva új jelentékeny területekkel és fontos stratégiai helyekkel növelte a Zsidó Állam területét. Amennyiben a fegyverszünet nem szakította volna meg a harcok természetes folyását, izraeli katonai körökből nyert értesülések szerint mintegy hat hét alatt egész Palesztinát elfoglalták volna a zsidó csapatok.

Természetesen senki nem lelkesedik a háborúért. Még kevésbé engedhetjük meg magunknak innen Chucclarcéből, hogy a jiszraeli zsidó ifratóság további katonai helytállását kívánjuk.

De a helyzet politikai ismerésénél rá kell mutatni arra, hogy az angol-amerikai nyomásra kikényszerített UNO fegyverszünet körülményei a humanitárius világbékekét hangzókat jelszavak mögött az imperialisták sajátos és az érdekelt népek leigázását előkészítő céljait bizonyítják.

Gromiko és Manuilszky a Szovjetunió és Ukrajna képviselői a Biztonsági Tanácsban a viták folyamán többször rámutattak arra, hogy az amerikai javaslat fegyverszüneti határozatában nem a fegyverszünet lényege az, ami élen állkozni kell, — ki akarná a békét meggátolni — de a javaslat előzményei (Bernadotte-terv),

valamint kísérő körülményei a palesztinai népek érdekének szemszögéből elfogadhatatlanok.

A fegyverszüneti parancs annál élszentebb, mennél inkább támaszkodik az emberiség általános békevágyára. A fegyverszünet nem a békét szolgálja, hanem az imperialisták katonai veresége után lehetőséget nyújt arra, hogy a politika síkján nyorjék meg az elvesztett küzdelem. A palesztinai békét ugyanis igazságosan más módon is meg lehetett volna teremteni. A Biztonsági Tanácsnak tudomásul kellett venni azt,

hogy Izrael állama végeredményben az UNO november 29-i döntése alapján jött létre. Megalkapították a Biztonsági Tanácsban, — szinte egyhangúan — hogy Izrael államát az arabok támadták meg. Elismerték továbbá azt is, hogy az arab kormányok többszörös fegyverszünet megszegése vészelyezteté Palesztina és a világ békéjét.

Emek ellenére nem léptették az arabokkal szemben életbe az UNO alapokmányából automatikusan következő ellenintézkedéseket:

Nem határozták el az arab államokat politikailag, gazdaságilag, katonailag az UNO békétszerelő államaitól. Nem segítették a fiatal izraeli államot harcának gyors befejezésében, hanem álszent határozattal egységes magatartást mutattak a támadó és meg támadottak szemében. Egyképpen hívták fel az orvgyilkost és az áldozatot fegyvereknek eldobására és ami

a legdöntött, egyképpen fenyegették meg Izraelt és az arab kormányokat a szankciók jövőbeni alkalmazásával, amennyiben valamelyik fél tovább folytatja a harcot. Az ellenőrzés eddigi tapasztalatai szerint ez annyit jelent, hogy csak Izraelnek akasztják meg védelmének további megszervezését, a támadó arabok felkészülésének, újabb átszervezésének nincsen akadály, hogy adott politikai konstelációban a büntetés minden veszélye nélkül támadhassék meg, most már sikeresebben a zsidó államot.

Az UNO rákényszerítette Izraelre a fegyverszünet elfogadását és az ideiglenes kormány az adott körülmények között nem utasíthatta azt vissza. Eban, Izrael képviselője, a Biztonsági Tanácsban azonban rámutatott arra, hogy

Izraeli vélemény szerint „a fegyverszünet csak lehetséges a palesztinai háborúban“.

Miért kényszerítették ki az angolszászok most ezt az újabb fegyverszünetet?

1. Meg akarták gátolni az arabok támadásából természetesen következő Izraelnek járó fegyveres támogatást. Minthogy a korábbi fegyverszüneti felszólítást az izraeli kormány elfogadta, az arabok visszautasították, ennek következtében automatikusan fel kellett volna függesztetni az amerikai fegyvertáviteli államot Palesztina felé és a Biztonsági Tanácsnak általánosságban el kellett volna rendelnie az UNO tagállamoknak Izrael számára nyújtandó aktív segítségét. Ez az arab nyok biztos vereségével j. volna egyet, már pedig az angolszász hatalmak az imperialista céljaikat fizetésért kiszorító arab kormányokat nem éjthetik el.

2. A fegyverszünettel el akarják huzni az időt az amerikai elnökválasztásig, addig ugyanis bármelyik elnökjelölt számára kényelmetlen lenne nyilván szembe fordítani a zsidó nép érdekeivel. A fegyverszünet lehetőséget ad ködös nyilatkozatokra és ködös cselekedetekre.

3. Meg akarják változtatni a

UNO teljes ülésén nem sikerült és így megkísérlik az UNO háttá mögött Bernadotte-t, a Kairóban a Muftival kezelt fogó, a valóságban az amerikai olajárságok ügynökével, akinek az UNO Békéltetője megmászoló elmet és rangot adtak. A fegyverszünet tartalma alatt Bernadotte kétségtelenül új javaslatokat fog gyártani, amelyek egyes részletekben talán eltérnek legutóbbi tervezetétől, lényeges irányvonalakra azonban a legutóbbi javaslatokból következtetni lehet. Az olajárságok megbízásából Bernadotte csökkenteni akarja — mert a ténny megváltoztatni

Az izraeli kormány feladata

november 29-i döntést. Ez az az adott körülmények között az, hogy a most meginduló politikai háborúban olyan sikeresen állja meg a helyét, mint amilyen győzelmeket a Védelmi hadsereg ért el a harcmezőn. A kormánynak külpolitikailag további támogatást kell szerezni azon államok részéről, amelyek eddig is segítették politikai küzdelemét. Külpolitikailag lehet-

már nem tudja — Izrael területét, korlátozni függetlenségét, első sorban a bevándorlás megnehezítésével, illetőleg bizonyos idő után megszüntetésével, elszabotálja a palesztinai arab állam felállítását abból a célból, hogy jelentékeny területekkel gyarapítsa az imperialisták vazallusának, Abdullahnak birodalmát.

4. Az időtartam nélküli fegyverszünettel hosszú időre akadályozzák a nagyarányú bevándorlást. Anglia máris bejelentette, hogy a Cyprusban internált katonakori férfiak és nők ezreit továbbra sem engedti szabadon. A bevándorlás akadályozásának célja Izrael megerősödésének megnehezítése.

5. A fegyverszünetet felhasználják arra, hogy annak tartalma alatt, magában Izraelen belül is bizonyos rétegek között szövetségeket keressenek és találjanak. Az imperialisták mindig a szembenálló fél belső megroggyadására törekednek, belső támaszt keresnek, ötödi hadosztályt építenek ki. A felszabadító háborúban a nemzet egységes. A fegyverszünet alatt kísérletet lehet tenni az osztály-érdek kölhasználásával az egy-egy megbontására.

A fegyverszünet tehát mindenképpen az UNO árulása saját rendeltetésével szemben; az imperializmus cselekvése Jiszrael politikai, gazdasági és katonai érdekei ellen; a zsidó nép akadályozása az alijah-ban. A Biztonsági Tanács fegyverszüneti felhívásában említett szankciók valójában a zsidóság ellen irányultak, mert a fegyverszünet elfogadása Izrael érdekei ellen van, a szankciók hangzatlansával Izraeli akarták kényszeríteni a kedvezőtlen helyzet elfogadására. Eban őrnagy tett is kísérletet arra, hogy bizonyos feltételeket hangzatlason, az elfogadott határozat azonban egyelőre minden ellenkezést lehetlenné tett.

tellené kell tenni minden olyan kísérletet, amely az imperialisták célkitűzéseit támogatná, Bernadotte felé pedig szabatosan meg kell fogalmaznia Izrael követeléseit a végleges békekötés időjére. Izraeli kormánykörökből nyert értesülés szerint a kormányzótanács már foglalkozott a kialakítandó zsidó javaslatokkal, amelyeknek lényege a következő:

1. Izrael az UNO nov. 29-i határozatát területi viszonylatban mint a tovább nem csökkenthető minimumot fogadta el és nem mint a jogos követelések beteljesülését. Ezért további területesekkéntést nem fogad el, ellenkezőleg biztonság érdekében az ujonnan elfoglalt területeket is megtartja.

2. Jeruzsálem zsidó része (Uj-Jeruzsálem) Izrael integráns része.

Az Ujpesti Izraelita Hitközség

Július 25-én, vasárnap délelőtt 11 órakor, Donátszky-utca 8. sz. alatt felavatja 12.000 vértanújének emlékére állított

Mártirok Emlékművét

Az avatási szertartásra a vértanúk hozzátartozói szeretőivel meghívjuk.

Mécsesgyújtás mártírjainkért:

Július 20-án, hétfőn este. (Támu 20)

azé, az Övéros, nemzetközi terület.

3. Feltétlenül felállítandó a palesztinai arab állam, amelyely — egyedül és nem Transz-

jordániával — gazdasági egy-ségre kíván lépni.

4. Csak az izraeli kormány határozataitól függő: szabad alijah.

A Biztonsági Tanács viharos ülése

Szerdán és csütörtökön a Biztonsági Tanács öt ülést tartott, amelynek keretében megszavazták már a múlt heti szavazáshoz hasonlóan lényegében ismertetett amerikai javaslatot. A szavazás azért huzódott el olyan soká, mert Gromikó és Manuilsky, valamint az izraeli kormány képviselője

megkísérelték menteni azt, ami az angolszász többségű Biztonsági Tanácsban még menthető volt.

Igyekeztek rábírni az államok képviselőit arra, hogy a fegyverszünet ne meghatározatlan időtartamra szóljon, hogy a fegyverszüneti hatóság ne a békéltető, hanem maga a Biztonsági Tanács legyen, hogy az ellenőrzés ne csak az imperialisták jogában álljon, hanem abban

a Szovjetunió és más békeszerető államok megbi-
zottsággal is részt vehessenek.

A gépezet azonban az angol-amerikai diktátumának megfelelően szavazott. Viharos körülmények között fogadta el a Tanács angol és arab ellenvetései az a megfogalmazást, amely „izraeli kormány”-ról beszélt. Anglia és más államok képviselői azonnal bejelentették, hogy ennek a megfogalmazásnak a megszavazása nem jelenti egyáltalán kormányaik elismerését a Zsidó Állam irányában. Mint ismeretes a határozat 24 órát adott a jeruzsálemi fegyverszünet megkötésére, három napot a palesztinai általános fegyverszünet helyreállítására, a fegyverszünet időtartamát nem határozta meg, mert annak érvényben kell lennie mindaddig, amíg Bernadotte-nak, a békéltetőnek sikerül végleges rendszert létrehoznia. A fegyverszünet rendelkezéseinek betartását Bernadotte amerikai, francia és belga tisztekkel ellenőrizteti — Bernadotte újabb háromszáz emberrel, főleg amerikaiakat kéri munkatársaként. Minthogy a halálra ítélt megállapítása szerint — a palesztinai helyzet az arab kormányok magatartása következtében veszélyessé vált a világ-békére, azzal a félek szemben, aki az újabb fegyverszünetet megszögi, alkalmazni fogják az alapokmány szankciós szakaszait.

A Biztonsági Tanács viharos ülésén Eban őrnagy Izrael képviselője többek között a következőket mondotta:

„A fegyverszünet tekintetében az izraeli kormány mindig egyértelműen elfogadó magatartást tanúsított. Sajnáljuk, hogy bár a javaslat is megállapítja az arab bűnösséget, mégsem

történik intézkedés a megtorlásról. Az amerikai javaslat ugyanolyan magatartást javasol Izrael felé, mint az arab államok felé. Ugyalétszik a Biztonsági Tanács nem kíván különbséget tenni támadó és megvédendő között. Ennek következtében a Biztonsági Tanács határozata és korábbi határozatait lehet felülírni tenni Tel-Aviv elégtelen védelmére a bombázásokkal szemben. A Biztonsági Tanács egyképpen tagadja a védelem erősítésének jogát a támadó erősségével. Izrael tudja, hogy a fegyverszünet csak arra való: a támadók megerősüljenek a fegyvertételről szűnve. Kormányom nevében bejelentem, hogy a bevándorlás jogának megállapítása éppen úgy az izraeli kormány szuverén joga, mint bármely más kormánynak saját államára vonatkozóan.”

Gromikó a Szovjetunió nevében többek között a következőket mondotta:

„A felmerült kérdéssel kapcsolatban álláspontunkat már korábban tisztáztuk. Ha most mégis felszólalok, ezt azért teszem, mert új tények merültek fel. Megállapítom, hogy a békéltetőtől nem kaptunk kielégítő választ arra vonatkozóan, milyen eredménye volt kitérésének. Azt láttuk, hogy a harcok kiújulását nem tudta megakadályozni. Most ezért kér a Biztonsági Tanácsotl újabb határozatot. A fegyverszünet négy hét ideje alatt a békéltető a palesztinai kérdést akarta megoldani, ahelyett, hogy a nov. 29-i döntést, tehát a kérdésnek már megkezdett rendezését igyekezett volna megvalósítani. Ezzel hátráltatta azokat, akik már a kezdet-közvetlen szembenállottak az UNO döntésével. A fegyverszünet alatt a brit báb Abdullah rengeteg provokációt követett el. Az arab támadások azért következtek be, mert az UNO intézkedései elégtelenek voltak. Megállapítom, hogy a Szovjetunió mindig erőteljes és végső megoldást biztosító javaslatokat elutasított. Kormányom nevében támogatom az USA javaslatának azt a részét, amelyben a feleket felhívjuk arra, hogy a háborút szüntessék be. De ki a bűnös a vér-folyásért? Kétségtelenül a Biztonsági Tanács is, valamint azok az arab és más erők, amelyek meg akarják változtatni a november 29-i

döntést. Valjón 20,000.000 arab lényegesen fél 800.000, vagy legyünk fel 1,000.000 zsidótól? Az amerikai javaslatok között azonban nem támogathatjuk a békéltető intézményének további fenn-tartását. Feladatkörét maga a Biztonsági Tanács lássa el. Bernadotte eddigi küldetésével behizonyította, hogy alkalmatlan a kérdések megoldására. Az ellenőrzés tekintetében ugyanaz a véleményem, ami a békéltetővel kapcsolatban, t. i., hogy a jelenlegi rendszer teljesen illegális. Az ellenőrzés nem lehet az USA kizárólagos joga, — hiszen a többiek csak a staffage szerepét töl-tik be — hanem abban mindenkinek, így a Szov-jetunióknak is részt kell venni. Ez eddig is helytelen volt és most megint az USA javaslat ezt a helyzetet akarja megerősíteni.”

A háboru hírei

Kol-Jisrael jelentése szerint fegyverszünetnek zsidó rész-től történt elfogadása után az arabok is hivatalosan közölték, hogy parancsot adtak csapatai-nak a fegyvernagyvásra. Igaz ugyan, hogy az arabok bizonyos közbülső feltételeket is szabnak (a zsidó bevándorlás beszünte-tése, a Palesztinából émenekült arabok visszaengedése, a fegy-verszünet tartamának korlátozása) lényegében azonban megá-lapítható, hogy a front legtöbb részén a hadműveletek valóban szűnnek. Éppen ezért mind-

azokon a helyeken, ahol az ara-bok folytatják a támadást, az a fegyverszünet megszöge-sének minősítendő. Így az arabok to-vább harcolnak vasárnap este óta is az északi frontszakaszon és több ízben ismételen bom-bázták a zsidó városrészeket Jeruzsálemben is. A fegyverszü-net élelbelése előtt a zsidó légierő eredményesen bombázta Kairót és Damaszkuszt. A lüzerség és gyalogság együttes támadással elfoglalta Nazaretet és számos falut ezen a környé-ken. A Haganah egységei meg-szerezték Jeruzsálem mellett a város vízműveit. A Haifa-Tel-Aviv útvonal mentén 6 arab fa-lut elfoglaltak és ezzel biztosí-tották az ország két legnagyobb városa között a fonalom zavar-talanságát. Dölen is számos helységet visszafoglaltak az egyiptomiaktól, amelyeket azok korábban megszálltak. A had-műveletek során sok zsákmányt ejtek. Az arabok a fegyver-szünet élelbelésének időpont-jában a front számos szakaszán visszavonulóban voltak s e köz-ben az arab katonaság végig-rabolta az arab falvak polgár-lakosságát. A háboru eddigi fo-lyamán az arabok egy négyzet-centiméternyi területet sem sze-reztek meg Izrael államától, míg a zsidó csapatok 400 négy-zetcentiméternyi területet foglaltak el a november 29-i döntés, szor-int nemzsidó területekből, va-lamin! számos stratégiai pontot szálltak meg. A zsidó vesztesé-gek száma a háboru eddigi egész tartama alatt: 1800 halott és 2000 sebesült.

LAPZÁRTAKOR ÉRKEZETT:

Az iraki csapatok is beszüntették a támadásokat

A „Kol Jisrael” jelenti kedd este, hogy a döntés után folyamán az északi fronton még támadó iraki csapatok is beszüntették a hadműveleteket.

Az izraeli kisebbségügyi mi-niszterium bejelentette, hogy részletes terveket dolgoztak ki az országban lakó arabok val-lási és kulturális jogainak biz-

tosítására. Az izraeli arab nem-zeti kisebbség arab iskolába járathatja gyermekeit. A kor-mány gondoskodni fog arról, hogy — a Közel-Keleten erre példa nem akad — minden iskolaköteles korban lévő arab gyermek valóban járjon iskolába.

(GELLERT)

A moszkvai zsidó hitközség főabbijának üdvözlő távirata Izrael állama főabbijához

Az Unser Weg (Notre Chemin) július 9-iki száma feltűnő helyen közölte a következő hírt:

Ráv Sionno Schleifer, a moszkvai zsidó hitközség vezető főabbija a következő szövegű üdvözlő táviratot küldötte Ráv Halévi Herzoghoz, Izrael állam főabbijához:

„Izrael Államának kikiáltása és megalapítása alkalmából a moszkvai zsidó hitközség és a Szovjetunióban lévő zsidó val-lások gyűlékeztek nevében Ön-nek és Izrael Állama zsidóságá-nak őszinte szeretetszavainkat

mat fejezem ki. A mi régi kö-nyörgésünk és imánk „és lés-sék meg szemünk, amidőn visszavezetesz kegyelemben Cionba” most beteljesedett és mi, a Szovjetunió zsidósága, átérzünk örömeiket. Őszintén kívánjuk, hogy az imperializmus elleni küzdelemük győzelemmel feje-ződjön be és szétáldítsák meg Izrael államát.”

Ráv Schleifer hasonló szö-vegű üdvözlő táviratot küldött dr. Chajim Wiermannak, Izrael Állama ideiglenes elnökének is;

Héber melódiák

Irta: GYÖRGY ENDRE

1.

„VALAHOL A KISS JÓZSEF-UTCÁBAN” voltam meghívott vendég a minap. A héber melódiák, a templomi énekek és általában minden zsidó zenei meggyilvánulás lelkes rajongójánál, gyűjtőjénél és propagálójánál: Hönig Jenőnél. Lakása valóságos templom, hiszen általában a világ legnagyobb kántorai, zengőhangu énekesi szólnak meg, akkor és azon a lemez-nyelven, amelyen ő akarja. Nálá nincsenek akadályok, nincsenek vámtárhoz és nincsenek távolságok. Szabadon, minden vizum, különleges engedély nélkül utazgat a templomi énekek és énekesek mennyel közelgető birodalmában, s ha valami könnyebb, közvetlenebb, egyszerűbb és földönjáróbb szórakozásra vágyik, — hupp-hopp, ott legyenek, ahol akarok! felkiáltással ki-rándul a jiddis dalok, a lakodalmi énekek és a tréfáskedvű kis zsidó szabócskák dudolásának szívet derítő, vagy lelket megmósolyogtató virányaira. Az országról-országra, világrészről-világrészre való „Átszálás” nálán még annyi időbe sem telik, mintha a pesti villamosok egyikéről akarna a másikra átlépni. Csak odamegy a magaszerkesztette lemeztár valamelyik dobozához, megnyom egy gombot és a feltűtve őrzött, gondosan ápolgatott másfélézer hanglemezből az gurul éppen elő, amelyik megfelel a pillanatnyi hangulatának, áhítatának, érzésbeli óhajának. Itt az a csoda is megtörténik, hogy kívánságára a halott nagyságok is megszólalnak: a világ nagy kántorai, akiknek fáradt teste már régen nyugovóra tért, de a hangja ill eseng a kései utódok okulására, meri megőrizte, konzerválta és fenntartja időtlen-időkig az a keménygumilemez, amelynek sima lapjába a drága és nemes dallamok belevésődtek. E pillanatban még Dél-Amerikában járunk, a következő percben pedig átröppenünk Észak-Amerikába, hogy innen Afrikába, vagy akár Kinába ruccanjunk, majd pedig, ha Palesztina, a Szentföld, Erec, az új zsidó haza kerül szóba, az odavágyódás zenei aláfestésből már meg is kapjuk az eredeti ercei felvételét. Csapong a fantáziánk és ugyanilyen csapongó lelkese désszel szágulduunk a héber melódiáknak a leggyorsabb magyar röpiét is megszégyenítő szar-

nyán tova. Tizenöt esztendeje gyűjti a különlegesen értékes és ritka darabokat, bőviti, gazdagítja kincsesládát ez az áhítatos és áldozatos műgyűjtő, aki életének másfél évtizedét, a másfél évtized sok ezer napját és több tízezer óráját áldozta arra, hogy szorgalmának, kitartásának gyümölcse, ez a lemez-arszenál szinte egyedül álló legyen az egész világon. A megszállott emberek szívósságával, a fanatikusok odaadásával és az imádságos lelkek hitével vette magát a bárhol található lemez-esemegére. Míg a realitásabbak, a kevésbé ideális érzésűek részvényt, kupont vagy aranyat halmoztak, a léversenypályán vagy a kártyaszáznál próbáltak szerencsét, ő lemezt lemezeire halmozott, hogy az eljövendő korok számára megőrizze a zsidó dal szépségét, könnyeztető varázsságát és azt a hangulatot, amelynek hallására a szívünk a torkunkban dobog, torkunkat pedig a lélek rezdülései fojtogatják.

*

TISZTELETREMELTŐ ember tiszteletreméltó szándéka az ilyesmi. Mi vilte rá erre a szinte önfeláldozó odaadásra? A mély vallásosság, amely nem talál szebb, kielégítőbb örömet, mint a zsidó művészet terjesztését. Mert nem magának, nem az egyéni zenei élvezet kielégítésére gyűjtött ilyen szenvedélyesen, ennyire áldozatkészen. A végső cél az, hogy a mai kántor-nemzedék tanuljon, fejlődjék. Ezért gyűlnek össze nála, vendégszerető házában szinte nap-nap után a hozzáértők és a műélvezők. Zsidó templomi énekesek, zeneművészek, a melódia költői és hű sáfárjai egymásnak adják a kincset. Néha huszan, harmincan tanyáznak a harmonikus összetételű lakásban, hogy áhítatos csendben meghallgassák azokat a mestereket, akik-től tanulni nem szégyen, hanem illendőség. „Heteken, hónapokon át el tudnám látni a rádiót, vagy adhatnék másort olyan szívvel-lelkel gyönyörködőtő lemezekből, amelyeket elképzelve hallgatnának és amelyeket magam is csak igen ritkán veszek elő” — mondja a szerény emberek pirulásával, mint aki máris tulságosan sokat árult el a maga szemérmesen takargatott titkaiból. Bizony, valóságos zenedelutáncokat, hatalmas arányu hangversenyeket rendez-

hetne a zsidó szövegű és tárgyú lemezekből. De egyelőre megelégszik a fejlett zenei érzéssel megáldottak, az anyaségre vágyakozók kisebb, de áhítatosabb és hálásabb társaságával. Nagyon kell vigyázni a ritkaságokra, amelyek nem kevésbe kerültek, hiszen Hönig Jenő igazán nem kímélte az anyagi áldozatot. Ha valaki a világ másik végéről jelezte, hogy olyan héber lemeze bukkan, amelyből mindössze egyetlen példány létezik, azonnal megkapja az utasítást, hogy „kerüljön bármibe”, szerezz meg és küldje, küldje sürgősen Budapestre, hozzá. A kincs-gyűjtemény megővése komoly gondokat okozott azokban az években, amikor embert, érzést üldöztek és könyörtelen kézzel elpusztították volna ezekben az érzéseknek megőrzőit, a grammofolemezeket is. Amikor a hangfelvételek gazdáját munkaszolgálatra vonultatták be, a hangya szorgalmával összegyűjtött, akkoriban mintegy ezerháromezáz fekete lárcsa sorsa is bizonytalanra vált. Férje helyett Hönig Jenőné igyekezett megvédeni a lemeztárat, amelynek legtöbb darabja pótolhatatlan. Minden lemezt külön becsomagolt és fűradhatatlanul cipelte azokat Kahan-Frankl Samunak, az orthodox hitközség elnökének Eötvös-utcai lakására, ahol szerencsére átvésztették a nyilas időkkel. A felszabadulás után nem a megélhetésre, az egzisztencia újbóli megalapozására gondoltak, hanem a lemezekre. És ezek megváltak. Megőrizte a Gondviselés. Csak néhány darab veszett kárba a szállítás közben, de a hiányt már pótolták, sőt a gyűjteményt ki is egészítették. Azóta a ház ismét „a zsidó zenét kedvelők otthona”. Mindazokat szívesen fogadják, akik meríteni akarnak a héber melódiák ki nem apadó forrásából.

*

NEM CSODA HAT az, ami vele kapcsolatban Newyorkban történt. Valaki egy régi liturgiái ének hanglemezt keresett. Járt a zeneüzletkereskedőknél, a magángyűjtőknél, hiába. Amikor már befáradt a kutatásba, az egyik üzletben megismerkedett előtte a reményt: — Egyetlen helyen mégis megkaphatja! Budapesten, bizonyos Hönig Jenő nevű urnál... Newyorkban ugy számon tartják az ő

héber lemez-kincseskamráját, mint a Baedeker a világ nagy kőgyűjteményeit. Külön érdekessége még ennek a beszélgetésnek, hogy az a „valaki”, akinek a pesti címet ajánlották, a vak véletlen következtében éppen Hönig Jenő nővére volt... Engem régeleg emlékszem, a messzi múltból felsíró kántorhangok zsongó egyvelege csábított a héber melódiák kaptárába. Feleségem nagyapja a szolnoki templom kántora volt; ő maga gyermekkorában szoprán énekelte a nagyapja által vezetett kórusban. De időnként ismét a fülembé zokog a vörösszakállú Lieber imája és éneke, akinek ajkán oly meghatóan csendült fel a nyíregyházi templom lilabarna, vörös, kék- és aranydírádás boltívei alatt a Keindré. És vajjon elfelejtettem-e Lazarus főkántor kiddus-mondását, ott az esküvői sátor alatt a Péterfi Sándor-utcában, ahol feltűnt soványan, kissé riadtan, égő füllel, izgatottan és meghatóan állottam halálsápadt, piciny menyasszonyom mellett? Hát azok a zenei hangzatok, azok a zsolozsmák nem örökké bevésték az agyamba-lelkembe, amelyek a rokonok, hozzátartozók, ismerősök és barátok koporsójánál, sírgödörnél hangzottak el? Nekem a magyar zsidó kántorok nyai barátaim; én viszont halálból és a művészetük iránti láztelemből állhatatos hívők, csodálók vagyok és az is maradok egész életemben. Ha elfoglaltságom miatt többre nem telik, halkán besurranak valamelyik templomunkba, hogy a kántor énekelj, abból az eget ostromló, forrón könyörgő, meletterő, bimbáló és bülböcsánatért esedező fohászból legalább egyetlen frissítő kortyot igyam, egy lélekzétvéletnyit szippantsak, egy fénysóvát elraktározzak a sötét és bánatos napokra. Ezek a dallamok mindig büszkeséggel töltönek el és újra meg újra örömmel állapítom meg: ilyen szépen, ennyi bensőséggel egyetlen vallás funkcionáriusai sem közelíthetnek meg ideát!

*

ÉN MEGÉRTÉM, nagyon is megérfertem és őszintén átérzem azt a hangulatot, amelyben ezeknek a vallásos áriáknak az őrzője jár-ke, lábujjhegyen tipteg a tárlók és a zeneszekerény között. Jól tudja, hogy nemcsak őmaganak, hanem egy kicsit az egész zsidóságnak is felelős a szekrénybe zárt dallamokért, amelyek az ő varázspálcájának intésére hangzanak fel vagy hallgatnak el. Ahogy kis bارسonykeféjével a héber melódiákat őrző rovátkákhoz közelít,

hogyan valamennyit, mint a tulajdon gyermekét szeretettel meg-simogassa és hogy letörölje fényesen csillogó fekete ábrázatról az odalapadt porszemet, az már több, mint tisztelő, az felolvasdás a művészet és a művészet kifejezőinek imádatában. A halkság, a tapintat és a néma jébeszéd, amely a gépezet üzembehelyezésének, a lemez felrakásának és a közvetítés megkezdésének szertartását kíséri, engem is csöndre, suttogásra készítelt. Nekünk, törpéknek, nem illett beszélnünk ott, ahol olyan nagyságok szó-lalkak meg...

(Folytatom.)

A hazatért munkaszolgálatosok egészség-gondozása

A Szovjetunióból visszatérő zsidó munkaszolgálatosok, mielőtt a felszabadító Vörös Hadsereg kötelékének a védelmébe kerültek volna, a fasiszta magyar tisztok és keretlegények embertelen és kegyetlen bánásmódja következtében egészségteljesen is annyira leromlottak, hogy nagyon sokan közülük még most is, amikor hazatértek, nem tudtak teljesen lábra állni. Ezeknek a munkaszolgálatosoknak a támogatására szellett a Joint egészségügyi osztálya, amely a Pesti Izraelita Hitközség kórházában minden hazatérő zsidó munkaszolgálatost napos és lelkiismeretes vizsgálatnak vet alá. Hónapokon keresztül gondoskodik arról, hogy élelmiszertpótlékot kapjanak. Az egészségügyi osztály eddig 37 volt munkaszolgálatost ültetett különböző szanatóriumokban. Megjavitják a rossz fogakat is. Mivel a kiállott fegyelem és kínzások következtében sok munkaszolgálatos súlyos szívbetegséget szerzett, a Joint külön az ő részükre penicillin-kezelést létesített, hogy a szükségletnek megfelelően álljon a munkaszolgálatosok rendelkezésére ez az életet mentő gyógyszer. A Joint egészségügyi osztálya lelkiismeretesen felkészült arra is, hogy az újabban érkező hazatérő munkaszolgálatosokat is gyógykezelheti, egészségüket helyreállítsa, hogy felgyógyulva teljes erejükkel vehessenek részt az ország demokratikus építő munkájában.

KELTÁRÁSIK nyaralhat
Görbőhöz-Tapolcán az
"DEN" orth. kóser
GYEPIÓBAN.

Állás-nyaralás. Miskolcra 9/b. Tol. 11. Miskolcra 9/b. Tol. 11. Miskolcra 9/b. Tol. 11. Miskolcra 9/b. Tol. 11.

Körösy Kornél

Körösy Kornél egyetemi tanár hosszú betegség után, 68 éves korában, július 14-én meghalt. A szó legnemesebb értelmében, igaz ember volt. Tudományos munkája közben és közéleti szereplésében egyaránt azok a legbecselesebb erények ékesítelők, amelyeket a zsidó etika legszigorúbb törvényei és hagyományai szabnak meg. Az igazságot kereste és szorgálta. A természet igazságai kutatásának szentelte több mint emberöltő át munkáját és az erkölcsi igazság megvalósítását szorgálta közéleti pályáján. Önzetlentől, hála és elismerésre nem számíttva állt mindig készenlétben, ha igaz ügynek szüksége volt rá. Családjának hagyományai-ban gyökeredzett a zsidó életben elfoglalt szerepe. Atyja, Körösy József, a legkiválóbb magyar statisztikus, nevelt fia volt dr. Pollák Henriknek, aki száz évvel ezelőtt, mint fiatal orvos, a Magyarító Egyet és a Reform Társulat egyik vezető egyénisége volt. Amikor 1861-ben a Magyarító Egyet újból megkezdte munkáját, Polláknak az ifjú Körösy József volt legfőbb munkatársa; a Reform Társulat hagyományai is élénken éltek atyja révén Körösy Kornélban.

Ez a szellem Körösy Kornél lelki életének egyik összetevője volt: amikor az életben legnagyobb kutató munkatársának akarták megnyerni, ő a legmeg-tisztelhetőbb meghívásokat sem fogadta el, mert a magyar tudományt akarta szorgálni és a magyar kultúrát előmozdítani. A Reform Társulat emlékei a haladó zsidóság eszméin keresztül elválaszthatatlanul fűzték a zsidósághoz és amikor a harmincas években ezek a tanítások nálunk is újra élettek, fiatalos lelkesedéssel állította tekintélyét szolgálatukba. A zsidók jogfosztásának napjában, minden tekintettel félre véve állt a pesti zsidóság körében annak Társadalmi Munkabizottság élére, amelynek hivatala volt az igazságnak, a társadalmi propaganda eszközeivel érvenyt szerezni. A meggyőzés lehetőségeiben való hittel kísérelte meg, hogy egy-részt a magyar közvéleményt a zsidók ellen irányuló intézkedések igazságtalanságáról meggyőzze, másrészt, hogy a zsidó közösségben az igazságban való hitet fenntartsa és a zsidó kultúrát terjessze. Ejt napilát téve dolgozott, megosztva idejét a tudományos buvárálás, a Munkabizottság és a Pro Palesztina Szövetség vezetésével járó munka között. 1938-ban, a legnehezebb időben vette át a Pro Palesztina Szövetség és a K. K. L. elnökségét. Egész erejével a Palesztina munká szolgálatába állott és Erec Izraelnek nem volt áldozatosabb szolgálója nála.

Annak a nemzedéknek volt meggyőződéses tagja, amely a Magyarító Egyetben gyökeredzett és amelynek hajlatai Erecet szorgallták. Fia, a harmadik nemzedék, a harcos cionisták sorában mutatja meg hűségét és rátermettségét.

Körösy Kornél munkás életének legjava azonban a tudomány műhelyeiben zajlott le. Orvosi diplomájának megszerzése óta, a pesti egyetem élettani intézetében dolgozott nap-nap után Klug, Udránszky, majd különösen Tangel Ferenc mellett, külföldön pedig a legnagyobb fiziológusok munkatársa volt, mint Emil Fischernek Berlinben, Beijerincknek Delftben, különösen pedig Jacques Loebnek New-Yorkban, több ízben hónapokig a párisi Pasteur intézetben dolgozott. A cukorfeleszívódás és ezzel kapcsolatban a fehérje felszívódás terén végzett kutatásai az Insulin felé vezető utat jelezték, a Chlorofilasszimiláció, a Rádiumsugárak vegyi hatása további kutatásainak tárgya volt. Az utolsó években az elméleti örökléstan matematikai tisztázása volt legfontosabb tudományos érdeme. Ez vezette a fajelmélet megsemmisítő kritikájához. Minden kutatójáról azonban visszatért Pestre, az egyetem életmáni intézetébe. Az első világháború alatt, években át, Tangel betegsége idején, ő látta el tanszékét és vezette az intézetet, de a kurzus nem őt nevezte ki tanárnak. Később sem jutatták neki az őt megillető katedrát. Családjával együtt az üldözöttek minden brutalitását el kellett szenvednie. Mertelen életüket mentheték csak meg és mérnökfi a náciagazság áldozata lett. Ezeket a lelki és testi szenvedéseket sohasem hverte ki és néhány hónapja súlyos kór segle munkakészségét.

Emléket megőrzik azok az üldözött tudósok, akik házaiban, ősi zsidó vendégszeretettel talál-tak hajlékot, a szellemi élet és a zeneművészet munkáit, akik támogatást, bátorítást, segítséget találtak nála és tiszteltem-méltó hely jár neki a magyar zsidóság krónikájának a lista és igaz közéleti férfiaknak szánt lapjain. Rajta teljesedett az Irás megváltást hirdető szava: És fordítja az atyák szívét a fiakhoz és a fiuk szívét az atyákhoz.

NAMÉNYI ERNŐ

A Váci Orth. Szentegylet közli, hogy

váci mártírok Jahrzeitja
július 25., 26., 27-én lesz.

A gyászünnepélyt július 25-én, d. e. 10 órakor tartjuk. Vezetőség.

15-17 éves urleányt

használni kell a hányomhoz teljes elő-térrel valóban szorgalmasan. Zongora, vonó, fuvola, gitár, asztalos, kőműves, szobrász, kovács, „Vallásos 1970” jelképe a kőműves.

Ujjáépítették a Csepeli Izraelita Hitközség intézményeit

Csepelen a deportálás előtt több száz főnyi zsidó élt, akik közül igen kevesen tértek vissza. Ma Csepel zsidósága miniatűr kis hitközséget alkot, amely az Országos Iroda anyagi támogatásával újra felépítette kicsiny, kis templomát, gondosan rendezte a temetőjét és méltó módon emléket állított azoknak a zsidó munkaszolgálatosoknak, akiket 1944 július 27-én fasiszta elemek az óvóhelyről kikergettek és a bombák áldozatai lettek. Lengyel Nándor hitközségi elnök és Fantusz Rezső ügyvezető alelnök fáradhatatlan munkája nyomán új élet támadt a csepeli hitközségben. A társadalmi megbékélés is egyik fontos programja a csepeli hitközség vezetőinek. Csepel dolgozóinak képviselői ezen a téren támogatják a hitközség munkáját.

Július 18-án adták át az új temetőt rendeltetésének és emlékeztet meg a mártírhaltalt halt munkaszolgálatosokról. Csepel demokratikus rendőrségének képviselőitében Városi István al-czredes jelent meg. Képvisel-tették magukat az evangélikus és a református egyház, az Ipartestület, a Magyar Dolgozók Pártja, a Nemzeti Biztonság és a Független Kisgazdapárt. A kegyeletos ünnepség Glück Béla csepeli főkantort énekével kezdődött. Lengyel Nándor elnök üdvözölte a kilátástelket. A temetőt avató beszédet dr. Krisztháber Béla pestszenterzsé-beti főrabbi mondotta. Dr. Durchschlag István rabbi, a csepeli izraelita hitközség megbízásából a munkaszolgálatosok sírjainál tartott megrendítő emlékebeszédet. Ezután Glück Béla főkantort elnökelt az El molé rachamim-on. Lengyel Nándor beszédében a társadalmi megbékélés fontosságát hangsúlyozta. Ugyanebben a szellemben köszöntötték Csepel zsidóságát Kubáncsik J. a Magyar Dolgozók Pártja és Szilágyi István a Független Kisgazdapárt nevében. A bensőséges ünnepség Nejoits gondnok Kaddis-imájával végződött.

AZ ÓBUDAI IZR. HITKÖZSÉG ELŐLJARÓSA közli, hogy a mártírok névsorának bejelentését

július hó 31-ig meghosszabbította.

A KISPESTI IZR. SZENTEGYLET közli, hogy a kispesti mártírok Jahrzeitje július hó 27-én lesz.

A gyászünnepélyt

július hó 27-én, este 8 órakor tartjuk meg a temetőben.

GYEREK vagy IDŐS HÖLGY mellé, esetleg háztartásba ajánl-kozik intelligens leány félnapra is. „Bejáró 1973”.

Egy asszonynak a sok közül

(Két közlemény)

Irta: SZILAGYI GÉZA

I.

Musset-nek, a talán legdallamosabb rokokós francia költőnek szokták tulajdonítani, pedig nem tőle, hanem Michelet-től, a francia nagy forradalom legkevésbé tárgyilagos, de talán legvarázsozabb szavú történetírójától, akinél kecsesebben kevesen hajlottak térde-lejé az Örök Nő előtt, ered az a lelket simogató mondás, hogy asszonytéstvérünket, ha már elragad bennünket vele szemben a harag indulatja, legfőképpen rózsaszállal szabad ütlegetőn bántalmazni. Ezzel szöges ellentétben a testében roskatag, de lelkében keményebb kötésű Nietzsche, (nem lehet arról, hogy halála után harminc esztendővel sok erőszakos félremagyarázással a náciág egyik ösévé próbálták avatni) aki stílusujjító gyémántkőszőrű költőnek megmarad akkor is, ha a filozófusnak talán csak emléke, igaz, hogy ragyogó emléke villódzik majd, ez az életében páratlanul gyönyörű és különösen nőkhez megvesztegetően udvarias férfi azt a tanácsot adja egy öreg nénikével Zarathusztrán át voltaképpen minden férfinak: „A nőkhez mély? Ne felejtse el a korbácsot!” Egymással összebékíthetetlen két véglet ez: a legfőképpen rózsaszállal ütlegető francia történetíró és a korbácsot suhogtató német bölcselő. En ütlegetimet, amennyire még lendíteni tudom karomat, nem a nőknek szánom, akkor sem, ha, ami olykor megcsíks, neheztem kell rájuk. A rózsaszál nem való ütlegetésre, a korbácsot ne vidd nőkhez! De akadnak esetek, amikor nüket is rendre kell utasítani, nem szidalommal, mert hiszen ez is szóbeli ütleget, de felvilágosítással, amely, ha érzelmi vagy értelmi süketiséggel állunk szemben, hangosan is szólhat, ha pedig rosszindulat acsarkodik felénk, amely sokszor szintén csak az értelmetlenségnek egyik formája, kemény rendreutasítás lehet, sőt annak is kell lennie.

*

A minap levelet kaptam egy nőtől. Ilyen igazdátlan írással régóta nem próbáltam fejbeverni, de hát koponyám nagyobb és keményebb kövektől nem lyukad ki. A levél persze névtelen. Alarcos aláírása: *egy asszony a sok közül.* Írója úgy tesz, mintha többek megbízásából rótna volna össze gépen le-

billentett sorait és vándíratának, nyilvánvalóan annak szánta, a nyilvánosság elé vitelét kívánja. („Soraim közléséért fogadja hála köszönetemet úgy a magam, mint sok-sok asszonytársam nevében.”) Legyen meg akarata, utóvégre nem magán-, hanem közügyről van szó, de köszönetét igazán nem várom, sőt már eleve vissza is utasítom.

A levél elejét szószerint ide másolom: „Előre becsajtom, hogy egy igen egyszerű asszony vagyok, de olvasom cikkeiket, mint az egyedülit, aki eddig a hadiasszonyok sorsával foglalkozott, ha nem is abban a formában, amely a mi elképzelésünk, valószínűleg azért, mert nem ismeri eléggé a mi bajainkat.” Egész erőmmel el kell háritanom azt az értéktelen, mert a tényeknek meg nem felelő elismerést, mely szerint én volnék az egyedüli, aki eddig a hadiasszonyok sorsával foglalkozott. Erről szó sincsen! A hadiasszonyok tragikus és részben talán nagyrészt jobbra sem fordítható ügyével sokan, nálam mindenesetre illetékesebbek, az elmélkedésen túlmenően gyakorlati intézkedésre jogosultak is, képesek is, foglalkoztak, nem teljes sikerrel ugyan, mert ez az ügy természeténél fogva lehetetlenség, de a súlyos körülményekhez képest nagyon is méltánylandó eredménnyel, akkor is, ha ez részleteredményről több nem lehet. A névtelen levélíró elismerésének, amely voltaképpen nem is az, csak annyi a ténybeli alapja, hogy az Uj Életben immár vagy másfél éve én vagyok a legborúsabb sorsu zsidóknak, a zsidó történelem legnagyobb katasztrófájából *sanyaruságok sanyaruságába döntött, özvegyen és árva maradt nőknek* nemcsak panaszait tolnácsoló és megafonozó szócsöve, hanem lelki parancsból és érzelmi összetartozásból testvéri közösségében,

akár elismeri legújabb levélíró-nom, akár nem, elcinte csak fogadtalan, de később lelki fogadalom mindennél erősebb megbízásának engedő és szívesen engedelmeskedő prókátor. Ila, megvallom, csöppet sem kedves névtelenem azt állítja, hogy nem abban a formában foglalkoztam a hadiasszonyok sorsával, amely az ő elképzelésük, azt felelhetem, hogy eddig meglepően sok helyeslő, hozzájáruló, buzdító, néha már lelkesítő levél, amelyet hadiasszonyoktól kaptam, nyilvánvalóan azt igazolja, hogy abban a formában, amely e, nem túlzás, tömegek elképzelésének nagyon is megfelel. Ami pedig azt a kurtán-furesán odavetett vádat illeti, hogy nem ismerem eléggé a hadiasszonyok bajait, tehát ezért nem megfelelő a rólok való elképzelésem, perdöntő válaszom csak az, hogy a hadiasszonyok bajait nem írtó elképzelésből, hanem azokból a szóbeli és levélbeli, a mult esztendő tavasza óta engem való-sággal elárasztó közlésekből ismerem, amelyekkel a hadiasszonyok bizalma megtisztult is, elszomorított is. Tárgyszerem a legilletékesebbektől, e tragikus ügy női szereplőitől szereztem, tehát jó lélekkel és följegyzésem mosolyogva visszatartom névtelen levélíró-m lenéző megjegyzését.

*

Most áttérek a legjavára. A névtelen „maga és sok ezer asszonytársam nevében”, cikkeim-től függetlenül *felvilágosítást* kér tőlem egy ügyben, amely voltaképpen semmi felvilágosításra nem szorul, olyan egyszerű és világos. A felvilágosítás kérésének címén emelt vád olyan képtelen, hogy magát cáfolja meg. Szóval-szóra idézem, nehogy a névtelen eszeleg szememre hányja, hogy kivonatlás közben elferdítettem számonkérését. Ime halljátok és ámul-

jatok: „Kulatva, keresve olvasom az Uj Élet hasábjait. Három esztendő óta semmi megmozdulást nem látok a muszósok érdekében zsidó részről. Önök is bizonyára tudomással bírnak arról, hogy 1942-ben a zsidó férfiak színejavát elvitték. Sok-sok munkásszázadot indítottak utnak. Nem tudok, ha azt írom, hogy ezekből 20 ember jött vissza. Kik illetékesek, hogy erre feleljenek a zsidó közösségnek? A Musz-szöveltség, mint örömmel értesültünk, megalakult. Reméltük, hogy végre lesz valaki, aki küzdeni fog a muszósok hazahozataláért. Sajnos, ott mindenmel foglalkoznak, amit nevük hirdeti, csak ezzel nem. Nem is beszélve a parlizánokról és sok hasonló szervezetről. Arról nem is szólva, hogy bármelyik összejevetelen részvesz az ember, mindenről szó esik, zenétől táncig, csak éppen a mi ügyünköt nem. Mi, akik hat éve győtrelemben élünk, mégiscsak szeretnénk tudni, hogy mikor ébred fel az illetékesek lelkiismerete.”

Ismeretlen névtelenem, bevalom, a csodálkozás és a hangos megborításközös képesség már nagyon meggyengült bennem. Igyekezem semmin sem csodálkozni és lehetőleg meg nem botránkozni, inkább magamban utálkozom. Amde az Ön „számonkérő” levelének olvasán, ismét nemcsak feltámadt bennem a megborításközösnek már elveszettnek hit képsége.

(Befejezés következik!)

Felhívás!

Kisvárdáról és környékéről

derőltünk és munkásszolgálatban maradtunk holt hiteltelenség emlékére az EMLÉKMŰ építkezését megkezdjük és az ősz ünnepekre befejezzük. Az emlékmű márványtáblán a neveket levélkezeti folyamatosan vannak. Adományok terén a bizottság a legnagyobb odaadással jár el, azonban senki sem akartunk kibágygni. Felkérjük ezért miniaturokat, akik eddig még nem jelentkeztek és az emlékmű táblán hozzájárulókat neveket macoráknak kívánjuk, hogy az emlékmű ünnepén 1948. évi július hó 31. napig szíveskedjenek bejelenteni.

Mert ezen időpont után a névtelen nemet változtatást nem áll módunkban eszközölni.

Ebben kérjük, hogy ezen körülmények ismeretével is szíveskedjenek közölni.

Kisvárdán, 1948. évi július hó.

EMLÉKMŰ BIZOTTSÁG,
Kisvárdán.

Bajtársi találkozó

A 106.306. és 106.807. százdokban (Hajdubodház, stb.) volt munkaszolgálatosok bajtársi találkozója a július 18-ára kitűzött gyászünnepély miatt, július 26-én tartjuk meg Békéscsaba. Jelenkezés és felvilágosítás Lang Sándor könyvkereskedőnél, Békéscsaba, vagy Gáti Emilnél, Budapest, Szalay-utca 31. IV. 3.

MEGHÍVÓ

A SOPRONI ZSIDÓSÁG 1948 JULIUS 25-ÉN (VASÁRNP) AZ AUSCHWITZBA ÉRKEZÉS NEGYEDIK ÉVFORDULÓJÁN

GYÁSZNAPOT

tart. D. e. 10 órákor az „jijépielt temetőcarnokban tartjuk 1600 mártírunk vértanúságának megőrzésére felállított emlékmű avatását. Az emlékezésnek erre a bensőséges ünnepségére szeretettel meghívunk Hátbányáinkat.

Csoprtos utazási kedvezményre lebelletés van. Érdeklődni lehet az IBUSZ központi irodájánál (Vigadó-tér). A soproni ünnepséget követően lelvatjuk Fertőszentmiklóson az ottani mártírok emléktábláját. (Autóbuszjárat.)

Debrecenbe érkezett hadifogoly munkaszolgálatosok névsora:

Láwy György, Budapest.
Sándor Endre, Budapest.
Löwinger László, Budapest.
Lichtenstein Ödön, Budapest.
Lichtenstein Sándor, Budapest.
Dr. Guttmann László, Budapest.
Nikolsburg Miklós, Budapest.
Neuwald József, Abaujanál.
Neizer József, Tonnys rémelt.
Obstler Miklós, Budapest.
Scher Mihály, Ujfehértó.
Schwarcz Imre, Miskolc.
Rác Péter, Kiskunhalas.
Sipos Miklós, Budapest.
Pálfi György, Budapest.
Rosenfeld Sándor, Nyírmada.
Schwarcz Andor, Budapest.
Sebő Tibor, Budapest.
Spörer Andor, Budapest.
Stern Béla, Csenger.
Schönfeld István, Gyúgyrós.
Szudorics Menyhért, Károsvét.
Popper Sándor, Budapest.
Dr. Stein Dávid, Tótszva.
Roth Zoltán, Budapest.

Schwarcz Béla, Budapest.
Steindler Béla, Budapest.
Dr. Róna Tibor, Budapest.
Rukmann Tibor, Miskolc.
Tauber Mór, Szapladenc.
Tausz Péter, Káptalanál.
Tollas Pál, Budapest.
Goldstein Imre, Budapest.
Hirscht Alfréd, Budapest.
Hirsch László, Cegléd.
Hajós Ernő, Budapest.
Fischer Tibor, Budapest.
Friedmann Ferenc, Budapest.
Coister Ferenc, Budapest.
Hollós György, Budapest.
Schwarcz Jenő, Debrecen.
Schwarcz Mór, Tótszva.
Engel Dénes, Budapest.
Engel Vilmos, Budapest.
Natonék László, Budapest.
Breler Sándor, Budapest.
Dr. Jónás Béla, Eger.
Dr. Székely András, Budapest.

Oroszországból megérkezett és a Degobnál jelentkezett munkaszolgálatosok névjegyzéke

Julius 13-án érkeztek

Név:	Szül. év:	Szárad:	Láger:	Pontos cím:
Friedmann Endre	1911	109 31	Kirov	Váci-ut. 14.
Hölczel László	1920	56	Kirov	Nagymező-u. 26.

Julius 14-én érkeztek

Blum Mór	1908	101 48	Charcov	Szigetvári-u. 25 b.
Béhm Ferenc	1911	109 4	Charcov	Alkotmány-u. 4.
Dávid László	1911	101 9	Charcov	Alkotmány-u. 4.
Elehler Lipót	1921	12 2	Charcov	Népszínház-u. 16.
Gárdos István	1912	101 9	Charcov	Teréz-krt 33.
Gúró Ottó	1919	105 2	Charcov	Andrássy-ut 84.
Izák Sándor	1914	VII. kiül. száz.	Charcov	Alkotmány-u. 4.
Kampf Lajos	1921	13 3	Charcov	Szondy-u. 3 b.
Kertész Lajos	1912	101 50	Charcov	Alkotmány-u. 4.
Klein Miklós	1919	101 19	Charcov	Cserhát-u.
Krausz Tibor	1920	105 32	Moszkva	Rottenbiller-u. 2/c.
Dr. Láng Imre	1911	34	Charcov	Uszály-u. 9.
Singer Tivadar	1901	101 12	Charcov	István-u. 2.
Stern Imre	1911	101 29	Charcov	Tisza-u. 4.
Vajda László	1922	11 6	Charcov	Miskolc.
Wassermann László	1920		Charcov	Kiss József-u. 15.
Weinberger Lajos	1919	1 6	Charcov	József-krt 8.
Weisz Imre	1911	101 13	Charcov	Csanádi-u. 8.
Weisz Tibor	1916	101/13	Charcov	Mór-u. 11.
Wider Herz	1921	12 4	Charcov	Alkotmány-u. 4.
Krieger Vilmos	1910		Charcov	Vörösmarty-u. 14.
Dr. Jenei Sándor	1915	101 51	Charcov	

Julius 15-én érkeztek

Fekete András	1909	101 12	Kirov	Pannónia-u. 24.
Dr. Fried Miklós	1911	106 1	Charcov	Sülő-u. 2.
Hirsch Ervin	1923	101 65	Moszkva	Dohány-u. 57.
Kerényi György	1922	53	Charcov	Izabella-u. 70.
Klein György	1907	105 9	Kirov	Huszár-u. 6.
Weisz Nándor	1919	14	Charcov	Bécsi-u. 12.
Wünsch (Vadász) Tibor	1923			Villám-u. 12.

Julius 16-án érkeztek

Breler Sándor	1907	109 17	Charcov	Akácfa-u. 39.
Engel Dénes	1916	107 1	Charcov	Bécsi-ut. 69.
Engel Vilmos	1923	101 1	Charcov	Rottenbiller-u. Odeon mozi-ház.
Fischer Tibor	1912	101 6	Charcov	Hornád-u. 11.
Friedmann Ferenc	1912	101 35	Charcov	Lujza-u. 36.

A Lómán Cion Cionista Munkaközösség zászlóbontó nagygyűlése

Julius 15-én, csütörtökön tartotta meg a Lómán Cion Cionista Munkaközösség VII. ker. szervezte a Chevre Kadisa disztermében zászlóbontó nagygyűlést. Felkai Jenő bevezető szavában kegyelettel emlékezett meg dr. Körösti Kornélról, a Pro Palesztina Szövetség régi harcosáról, aki a napokban elhunyt. A jelenlevők egyperces felállással hódoltak a tudós professzor emléke előtt. Felkai Jenő felszólalásában a zsidóság egységének a szükségességét hangsúlyozta, méltatta a zsidó hadsereg katonáinak hősiességét, majd a VII. kerület zsidóságát felhívta arra, hogy tömörüljön Lómán Cion Cionista Munkaközösségbe, amely a régi cionisták élesapata.

Schwarcz Benjámín rabbi elsősorban imát mondott a zsidó hadsereg elesett hőseiért, majd szellemes Tóra magyarázattal világította meg a pártoskodás káros voltát és a zsidó egység szükségességét. Baracs Marcellné bejelentette a Nőgyelet csatlakozását a Lómán Cionhoz.

Koth Dániel Ezékiel próféta látomásával világította meg a zsidóság sorsát. Volt egy idő, amikor attól tartottunk, hogy a magyar zsidóságból még egy

krónikás sem marad meg, de hála a Vörös Hadseregnek, megmenekültünk. Ezután méltatta azt az eredményes munkát, amely a Pesti Izr. Hírközség templomaiban és iskoláiban a lelkek zsidóvá nevelése érdekében folyik.

Dr. Scheer Tibor, a jeruzsálemi magyar kulturális kiküldött a zsidó népfelszabadító hadsereg küzdelmeiről beszélt. Rendkívül heves szavakkal idézte hallgatói elé az angolok önkényét, személyes élményei alapján számolt be Jeruzsálem ostromának kemény napjairól és drámai szavakkal érzékelte azt az elszánt és önfeláldozó magatartást, amely Izrael országának zsidóságát áthatja. Dr. Herschkovits Fábian pesti rabbi a zsidóság időszerű feladatait ismertette, majd kijelentette, hogy hivatalos úton Svájcba utazik. Porgesz Izso előjáró a régi cionisták küzdelmeiről emlékezett meg arról az értetlenségről, amellyel őket a közvélemény fogadta annakidején. A Lómán Cion Cionista Munkaközösség VII. kerületi szervezte ezután kimondta megalakulását és a nagygyűlés a Hatikva elnéklésével ért véget.

Gelb Béla	1910	101 48	Charcov	Akácfa-u. 13.
Golteln Imre	1910	101 29	Krasnojarsk	Déry-u. 18.
Hajós Ernő	1916	208 21	Charcov	Csáky-u. 61.
Hirscht Alfréd	1916	101 52	Charcov	Telepi-u. 23.
Hollós György	1920	402 kgs.	Charcov	Elemér-u. 37.
Dr. Jónás Béla	1905	107 4	Charcov	Kazinczy-u. 5.
Klein Bertalan	1916	3 a	Fastov	Vörösmarty-u. 3a.
Klein József	1913	108 61	Kirov	Székely B.-u. 24.
Ländler Endre	1912	101 34	Charcov	Thököly-ut. 21.
Láng György	1914	105 14	Charcov	Üllői-ut. 55.
Lichtenstein Sándor	1905	109 40	Charcov	Vig-u. 22.
Löwinger László	1920	52	Charcov	
Natonék László	1909	101 12	Krasnojarsk	Vörösmarty-u. 3a.
Nikolsburger Miklós	1917	25	Charcov	Hungária-krt. 102.
Obstler Miklós	1911	101 46	Charcov	Garni-tér 14.
Popper Sándor	1911	109 4	Kirov	Akácfa-u. 12.
Rác Péter	1921	105 32	Charcov	Jósika-u. 14.
Schwarcz Andor	1922	44	Charcov	Csengeri-u. 55.
Schwarcz Béla	1920	105 32	Charcov	Wesselényi-u. 18.
Schönfeld István	1902	107 8	Charcov	
Spörer Andor	1914	101 6	Charcov	Alkotmány-u. 4.
Dr. Székely András	1914	106 3	Kirov	Honvéd-u. 18.
Tollas Pál	1914	101 7	Charcov	Alkotmány-u. 4.

Julius 19-én érkeztek

Czeisler Ferenc	1907	100 17	Charcov	Alkotmány-u. 4.
Filtenz Jenő	1914	109 9	Borovicsi	Mester-u. 53.
Dr. Guttmann László	1914	108 73	Kirov	Izabella-u. 82.
Kammer Ernő	1920	106 32	Kirov	Wesselényi-u. 8.
Klein Lipót	1907	701/12	Tagarov	Dohány-u. 73.
Kornitzer Vilmos	1916	101 27	Moszkva	Lázár-u. 9.
Lichtenstein Ödön	1912	101 27	Charcov	Király-u. 57.
Rosenfeld László	1922	13/4	Nikolajev	Erzsébet kir.-ut. 34.
Sebő Tibor	1913	109 13	Charcov	Fürst S.-u. 5.
Váradi Sándor	1913	101 12	Charcov	Butyovszky-u. 19.
Téhnér Béla	1910	109 23	Nikolajev	Sallai I.-u. 15/b.

DEGOB Információs Osztály (Bethlen-tér 2., I. em. 36.) közlése.

Oroszországban vannak

Friedmann György szabó, Klauzál-u. 33.
Fényes József, Nagyhalászi.

DEGOB kérésre szorint fentiek egészségesek és rövidesen hazatérnek.

„Érettségi” találkozás

Irta: Antal Gábor

Hét éve már, hogy elhagytam a Berzsenyi Dániel-reálgimnáziumot (mely nem érdektelen és nem jelentéktelen szerepet töltött be a budapesti zsidóság felsőbb rétegeinek művelődéstörténetében) és ebből az alkalmából résztvettem egy érettségi-találkozón. Van-e elkeptaltabb téma, mint egy ilyen érettségi-találkozó, még akkor is, ha az egykori osztálytársak nagyrésze azért nem jelent meg az obligát kiskocsmában (ahol hét esztendővel ezelőtt vidáman és naiv reménységgel éltük magát az életet), mert ott fekszenek valahol Ukrajna és Galícia földjében, vagy mert füstlő váltak Auschwitz gázkamrájában? Ne idézzük most a mulat, a gyanulatlanság és illuzionizmus, majd a tragédia korszakát, e kocsmának és e fanyar összejövetelnek nincs sok mondanivalója már számunkra. Engedjék meg, hogy Miklósról (nevezjük így) beszéljek csupán, aki egykoron jóbarátom volt a latinórák árnyékában és akivel közösen hajtottam végre életem első „forradalmi” cselekedetét: Zeik Zoltán verseskötetét terjesztettük a VI. A-ban és az egész suliban. De mennyi mindent csináltunk még együtt, rügtönzött kis „szemináriumokat” a Szigeten, sztrájkot „véléz” Szakács Ödön nyilas tornatanár ellen, József Jolán és K. Havas Géza meginvitálását az önképzőkörbe, és egyéb akciókat, amelyek ma már mind különös és kedves fényben ragyognak előttem. Később elkezdtem a gimnáziumot: én írni kezdek (mint Sajtókamarán és társadalmon kívüli gyanús elem), Miklós meg bekerült nagybátyja textilkereskedésébe, ahol persze kifutónak volt bejelentve. Néhányszor találkoztunk még, de ezek csak halvány lenyomatok voltak egykori barátságunknak és csak jóval hazaérkezésem után tudtam meg, hogy Miklós Püspökladányra vonult be, Erdélyben szabadult fel és végül szerencsésen visszakerült Budapestre, ahol újra nagybátyja boltjában dolgozik, de már mint cégvezető. Egyszer — tavalý — találkoztunk a villamoson és, azt hiszem, gratuláltunk is egymásnak, hogy élünk. Komolyan azonban csak most tudunk beszélni, az „érettségi-kocsmában”, miközben egykori osztálytársaink vicceket meséltek Tuki bácsiról, a latin-lanáról.

Nem akarom itt részletezni, hogy miről beszélgettünk, milyen kérdésekkel és felelek-

kel lepett, majd döbrentett meg az egykori sulibeli „forradalmár”, elég az hozzá, hogy egy nagyon üres, nagyon sivár, nagyon céltalan élet bontakozott ki előttem. Egy elrontott, alig félévig tartó (a régóta illuzióvá nállott „hozomány”-ra épített) házasság, — a volt neje jelenleg a Mátrában üdül egy nemrég államosított bűrgyárossal — emésztő unalomban eltöltött esték, vádló, ostoba éjszakák, és zavaros, hamis elképzelések a nagyvilág és a helybeli világ összefüggéseiről: — ez volt Miklós, ezt láttam, hallottam, éreztem abból a beszélgetésből, amelyet vele folytattam. Jár-e fiatalok közé, akik tanulnak és építenek? Nem! Az új, egészségesebb életet termő tudomány-nal és művészettel magánosan foglalkozik talán? Szó sincs róla! Van valami célja, terve önmagával? Semmi, csak éppen az, hogy elmeneküljön erről a helyről, amelyet sivárnak érez, miután nincs az emberi öntudatnak azon a fokán sem, hogy saját belső sivárságát el merné és el tudná választani a külvilágtól, a valóság lehetőségeitől! „Nekem rossz, tehát rossz” — így foglalható össze ennek a fiatalembernek (aki bizony nem áll egészen egyedül) a filozófiája, ami két megdöbbentő hamisítást is tartalmaz. Az egyik persze az, hogy önmagát azonosítja a világgal, (a szubjektumot az objektummal), a másik meg, hogy a rosszat, a sivárságot, a lelki és szellemi ürességet megváltoztathatatlannak véli. Nemcsak azt feleli tehát, hogy miközben ő unatkozik és nyafog, hidak és házak, tervek és új emberi formák születnek szüntelenül, hanem azt is, hogy saját kétségbeesésén, összeomlásán nem valami csoda segíthet, hanem — tudatának, jellemének megkeményítésével — saját maga, az ember!...

Hová akarsz monni, Miklós? Palesztinába, persze, nem, ott „zürös állapotok vannak!” — mondod. Sehova, ugye, ahol konkrét feladatok vannak, sehova, ahol helyt kell állni és harcolni kell. „Ausztáliába szívesen elmennék, — molyogod — ott talán jól érezném magam!” Természetes. Ausztália messze van, de nemcsak földrajzilag, hanem politikailag szellemileg is messze; messzebb, mint a mesebeli Bergengócia.

Ausztália a talánok, az irracionális lehelőségek hona a le szemedben, Miklós, azért akarsz odamenni, s azért nem a világ valóságos és képletes frontszakaszaira. Pedig akármit szövögsz és fonsz magadban, akár-hogyan is véded magad a tények elől, Miklós, a tények egyszer csak elérnek, és az, amit eddig ürességnek és sivárságnak éreztél, szorító fájdalom

lomba csap át! Most kimaradsz az örömből, de ha így folytatod, kimaradsz, ki kell maradnod magából az életből!

Nem vagy egyedül, Miklós, de — szerencsére — nem vagyok sokan sem. Ifjúságunk döntő tömege vállalja és vállalni is fogja a teljesebb emberi életért való küzdelmet, mindaddig, amíg kell, mindaddig, amíg örömben és biztonságban megpihenhet!

Sós Endre rádióbeszámolója a montreuxi zsidó világkongresszusról

Csütörtökön 18 óra 45 perckor a budapesti Rádió Hangos Híradója kerelében Kalmár György meginterjúvolta a mikrofon előtt Sós Endrét a montreuxi Zsidó Világkongresszusról. Illy módon a montreuxi eseményekről és határozatokról a magyar közönség széles rétegei is megfelelően tájékozódhattak.

Sós Endre — a Rádió riporterek kérdéseire — mindenek előtt a konferencia külsőségeit ismertette, majd méltatlán Stäckler Lajos, dr. Benedek László, dr. Gejzert Albert, Biseliches Mózes, dr. Szűcs József és dr. Beck Salamon munkáját. Azután arra a kérdésre válaszolt, hogy miképpen ítélték meg Montreuxben az antiszemitizmus kérdését.

— A keleti és nyugati zsidók más és más okokat találtak az antiszemitizmus magyarázatául, s más és más eszközöket vélnek igénybevenni az antiszemitizmus elhárítására. A magyarázat igen egyszerű. A nyugati delegátusok, akiknek tulnyomó többsége a kapitalista rétegek mentalitását mutatta, és akik olyan országokból jöttek, amelyekben nem volt nyílt fasiszta rendszer, túlságosan légiűres térben mozogtak, amikor az antiszemitizmus elhárításáról volt szó. Mi, akik a népi demokráciák országaihoz tartozunk Montreux-be, tudjuk, hogy az antiszemitizmus voltaképp a fasiszma ikertestvére, és ahogy minden antiszemitizmus szükségszerűen fasiszmusba torkollik, úgy minden fasiszmusnak természetes velejárója az antiszemitizmus. A fasiszma is, az antiszemitizmus is egy-egy megnyilvánulási formája a bukófélben lévő vagy vesztét érző kapitalizmus önvédelmi harcának.

A Palesztina-kérdésről szólva Sós Endre elmondta a Rádió riportereknek, hogy a nyugati zsidóság egyes rétegei nem mer-

ték vagy nem akarták felárni, a tulajdonképpeni gazdasági okokat. Palesztinában ugyanakkor voltaképp nem arab-zsidó hábornak folyik. A zsidó népnek semmi baja nincs az arab néppel. Ezt a háborút az angol-amerikai és egyéb nagytőkék robbantották ki, akik az olaj és a petróleum védelmében harcra tüzelték az arab királyokat, kiskirályokat és földesurakat. Palesztinában, ahol a munkáspártoknak egyre erősebb befolyásuk van, egészen más hárvviszonyok uralkodnak, mint a főképpen angol befolyás alatt álló arab országokban, amelyekben még mindig éhbérért, középkori rabszolgarendszer alapján robotoltatják az embereket. Az arab urak és nyugati érdeklősüik attól félnek, hogy a konszolidálódott Zsidó Állam egyben öntudatra ébresztend az arab tömegeket is és fokozná azok életnivó-igényét.

— Résztvette-e a szovjet delegátusok a montreux-i kongresszuson? — kérdezte a Rádió riportere.

— A szovjet delegáció — válaszolta Sós Endre — nem jelent meg Montreux-ben, de a kongresszus vezetősége bejelentette, hogy igen előrehaladott stádiumban vannak azok a megbeszélések, amelyek lehetővé teszik, hogy a Szovjetunió Zsidó Antifasiszta Bizottsága is bekapcsolódjék a világsszervezetbe. A Szovjetunió, ha zsidó szervezetei még nem is csatlakoztak hivatalosan a világkongresszus organizációjához, sikrászált az Egyesült Nemzetek Szervezetében a palesztinai zsidóság jogos követelése mellett és tudja azt, hogy a palesztinai zsidók voltaképp ugyanolyan szabadságharcot folytatnak, mint a görög és spanyol partizánok, vagy az indonéziai szabadságharcosok. A Szovjetunió a múltban is segítette, amikor a fasiszták vagy más elnyemők elleni harcok voltak szó, és a varsói gettó felkelő, a lengyel partizánokot kívül, csupán a Szovjetuniótól

SIRKÓ PFEIFER és HESZKI
Somogyi Béla-út 3/c.

Kaptak annakidején légi uton foggyvereket.

Sós Endre azzal fejezte be széles körökben feltűnést keltő rádióbeszámolóját:

— A kongresszus végső határozata az volt, hogy a világhármatok mai nagy küzdelmében a zsidóknak az a kötelességük, hogy a haladékosan álljanak.

A dolgozók üdüléstelepe Keszthelyen

A M. C. Sz. Joint intézményi bizottsága karöltve az Izraelita Fellekezői Alkalmazottak Országos Egyesületével, Keszthelyen tartja fenn a „Dolgozók üdülését”, a keszthelyi izr. hitközség által ezen célra rendelkezésre bocsátott és használaton kívül álló intézményében, ahol a zsidó intézményekben és hitközségekben dolgozók pihennek ki egész évi fáradalmait a nyár folyamán. Az intézmény a Magyarországi Izr. Orsz. Irodájának támogatása mellett, vallási hagyományokon alapuló kultúris konyhavezetőséggel van egybekapcsolva. Az üdüléstelep vezetősége minden elkövet, hogy a bentlaltak jól érezzék magukat és hogy minél kellemesebbé tegyék a pihenőjüket. Sokan a bentlaltak közül, nemcsak a keszthelyi balatoni fürdőket, hanem a közelfekvő héví gyógyfürdőket veszik igénybe kedvezményes alapon. A legfőbb példék esti istentiszteleten a keszthelyi templom szufoltság megteheti nemcsak az üdülőknek, hanem az ottani zsidóság tagjainak is, a főkéntori leendőket Katz M. főkéntori látja el nagy halással, a lelkész hitközségnek pedig dr. Berg József, az üdülő főrabbi tartotta a megjelentek lelki megerősítésére. A szombat esti „Sabbat szombat” lakománál is halásos szombat bucsuztatást mondott. A jelenlegi időjárás bizonytalansága miatt azok fognak jól járni, akik augusztus utolsó heteiben, vagy szeptemberben fogják az üdülést igénybe venni, minthogy az idej főünnepük amugy is későre, október elejére esnek. Jelenkezni lehet még az Izr. Fellekezői Alkalmazottak Egyesülete irodájában, VII., Sip-u. 12. sz. alatt.

KERESSÜK

Lukács Imre

(Sálgótarján, 1902) és

Arzt Imre

(Budapest, 1901) ékszerészeket, műlőjára Ordofban látják őket, 1945 január vagy februárban. Bármilyen hírt kőrünk felőlük Artz Imréhez 9-3-ig. Telefon: 421-922., vagy Bécsi-út 8.

12 ÉVES gyermeket teljes el-látással elvállalok. Tanító fel-sége. Virág, Szondy-u. 40. III. 21.

Gyászünnepe Marcaliban

Megindító ünnepségek szin-belye volt július 4-én, vasárnap délután az 1947. év őszén fasiszta rombolók által feldúlt marcali izraelita ujemető, ahol a munkaszolgálatban és deportációban megölt mártírok emlékeztetőre a járási és köz-ségi közigazgatás meghívására megjelentek Bobánovics Jenő főispán és Tömpe István alispán-nal az élen, a vármegyei, járási és községi közigazgatás vezetői-sége; az egyházak küldöttségei. Köszeghy Antal kanonok, mar-cali plébános; a IX. izr. községi-kerület főrabbi: dr. Krausz Henrik, elnöke; Antal Ödön; dr. Frank László NOT tanácselnök, a Munkaszolgálatosok Országos Antifasiszta Szövetségének a képviseletében; a pártok, népi szervek, szakszervezetek, hivala-las intézmények, testületek és egyesületek képviselői.

Rosenberg Ernő kaposvári fő-kántor gyászarája után dr. Sárdy Pál marcali járási fő-jegyző üdvözölte a megjelentek-et, kemény szavakkal tiltta el mindazokat, akik a fasiszta örül-et rombolása idején az ember-voleszületett jogait sárba tipor-tak.

Dr. Dénes Imre, a Marcali Izraelita Hitközség és a járás szórványhitközségei nevében köszönte meg a résztvevők együtt-érzését és meghatón tárta fel azokat a mérhetetlen szenvedé-seket, amelyek a munkaszolga-latosokra az elmúlt esztendő során „a Dunától a Donig”, a marthauseni és dachaui láge-rekben, a deportáltakra az auschwitz haláltáborokban zu-dultak. „Érjek be ezzel mind-azok, — mondotta — akik meg-mindig keverik a halottaink számát és sokallják az életben-maradtakat.” Kérte, hogy a községi lakosai sohasse feled-kezzenek meg azokról a kis-gyermekekről, akik ennek a fa-lának az utódai jászadortak, de akik nem járhattak soha iskolába, nem fognak soha oltár-elé járulni és nem fognak soha ebben a temetőben nyugodni, mert a mérhetetlen gyűlölet a munkában előregedelt aggasztá-nokkal együtt gyermekkorukban ölte meg őket.

Dr. Krausz Henrik kerületi főrabbi magas szárnyalású be-szédében méltatta az ősrégi hit-község múltját, néhai Marczali Mihály, a tudós marcali pap és fia, a községi világhírű szülöttje, a magyar történetírás büszke-sége, Marczali Henrik működé-sét, a községi 48-as zsidó honvé-deinek, a világháború hősi halot-tainak, az 1919-es szocialista

mártírjainak, majd a fasiszma évei alatt megölt munkaszolga-latosok és deportáltak emlékét. „Nem akarunk mást — mon-dotta — mégsem, mint békés és alkotó munka lehetőségét biztosítani az ország többi dol-doigazóival együtt hitfeleketünk tagjai számára és békés nyu-godalmat halottainknak.

— Bobánovics Jenő főispán nemcsa egyszerűséggel emléke-zett meg arról, hogy ezekben az órákban van négy esztendeje annak, hogy a fasiszta gyilkolás lombolása közepette a kapos-vári állomáson vagonokba rak-lák a somogyvármegyei zsidósá-got. „Mélységes felháborodással kell — mondotta — elítélnünk a fasiszma minden megnyitvá-nulását, így az antiszemitizmust is, amely csak egyik eszköze a szociális fejlődést meggátolni kívánó célkitűzéseknek.

Ezután Tömpe István So-mogyvármegye alispánja tar-totta meg nagyhatású emlék-beszédét. „Ezt a temetőt — mondotta feszült figyelem közé-pette — ugyanazok a kezek rombolták le, amelyek hidjainkat felrobbantották. Ezek a romboló kezek most is készen állanak arra, hogy rombadönt-sék a demokrácia utmányait. De a falusi dolgozók, az ipari munkások és a haladó értelmi-ség éberan ügyel arra, hogy a nagybirtokok fejlesztésétől a gyárüzemek és iskolák állomo-sításáig kivívott eredmények sértetlenek maradjanak. Meg fogjuk fékezni — mondotta — azokat a vad indulatokat is, amelyek odáig fajultak, hogy a temető falai közé betörve, fel-dúltak annak békés nyugalma-t.” Majd felemelő módon a törvény-hatóság és a Magyar Dolgozók Pártja nevében koszorút helye-zett egy 48-as zsidó honvédhős lerombolt és heigrállított sir-jára.

A megrázó erejű ünnepi be-széd után Antal Ödön a IX. izr. községi-kerület nevében méltatta a gyászünnepe jelentőségét, ki-emelve a magyar zsidóságnak a felszabadító Szovjet Hadsereg iránt érzett őszinte háláját és rámutatott arra, hogy az anti-szemizmuszt Kelet és Nyugat egyaránt megveti. Kérte a meg-jelenteket, tegyék félre a gyű-löletet és együttes munkával építsük fel a sokat szenvedett magyar nép boldogabb orszá-gát. Majd dr. Frank László he-lyezte el a munkaszolgálatosok koszorúját, dr. Schusztik Jenő, kórházigazgató pedig a kórház dolgozóit.

Az ünnepi beszédek után

dr. Krausz Henrik imával ál-dotta meg és avatta fel újból a romjaiból újjáépített temetőt, majd a járás és községi közöl 400 munkaszolgálatban és de-portálásban meghalt lakosá-nak névsorát olvasták fel, mit a megjelentek — helyükről fel-állva — hallgattak végig. A gyászünnepe a gyászolók halotti imájával ért véget.

A megjelentek bizteltetere a közigazgatás a fekete zászló-val fellobogózott községiháza dísztermében fogadást rendezett, amelyen megjelent Tömpe Ist-ván alispán is.

Szabadsághegyen, a NOÉMI penzióban, Felhő-u. 11. alatt

előrend a 14. sz. hatalmas szobák-ban folyóvizes szobák. Továbbá Agancs-u. 3-ban újonnan berendezett

gyermekotthon

pedagógus és orvosai közreműködésel. (Az orth. rabbiság felügyelete alatt.) Tel.: 16-18-12.

Kivándorlók!

Használt és új

hajókofferok és bőröndök

nagy választékban

WEIL Népszínház-26 utca 26

Telefon hívó: 136-816

SZOMBATON ZARVA

A pontos, megbízható

„DAVAJ” BOY-vállalat

mindeni elintéz. — (Éjjel-nappal)

Teker-taxival is.

Király-utca 21. Telefon: 226-893

KERESK szigorúan orth. teljesen megújított, jól felsz. nőt, akik család-banok helyet szeretnének. Cím: Fried Her-mann, Dohány-u. 48. II. 6.

Gyermekágy, gyer-mekbutor, játékaru Vicánál

Nagyatádi Szabó-utca 50.

ARABESZERZÉS céljából finan-szírozót vagy

társat keresek.

Levelekkel „Bevezeteli nyakkenő és szállás” jellegűre a kiadóba.

ORTHODOX, jólfező nő, kis háztartásban elhelyezkedne.

Szondy-utca 40., III. emelet 23.

Talesz, t'filin egyszer vétel-á-dás, Járuléktábla készítés, Ungár Mór, Király-u. 17. kapu alatt v. I. 4.

SZOMBATTARTÓ, intelligens leány irodai állást vállalt, otthonban kismagá-l. „Szerény fizetési igény 4” jellegűre a kiadóba.

HASKÓ MÉRNÖK CIÁNOZ

Telefon 222-223. KONTRAKT porral írt poloskát garanciával, ezobánként 30 Ft-tól. Kórházak, penziók, szállodák karbantartása

Szép sarkó Boros sarkó

NAGY VÁLASZTÉKBAN

DOB-UTCA 2

HIREK

— **Antl Ödön kitüntetése.** A magyar köztársaság elnöke Antl Ödönt, a Kaposvári Izraelita Hitközség és a IX. Izraelita Községkerület elnökét a közlarsasági érdemrenddel tüntette ki. Antl Ödön személyében a vidéki zsidóság egyik leghivatottabb képviselőjét és a magyar zsidóság egyik legkiválóbb vezetőjét üdvözljük. Ismeretes ma már mindenki előtt az a lelkes munkásság, melyet Antl Ödön a zsidóságért kifejt. Hitközsége, a kaposvári hitközség volt az első, mely a felszabadulás után — a rombadöntött hitéleti kereteket a zsidó vallásértelmező törvények szent szellemvonalán akarva ismét felépíteni és a zsidó vallási életet feltámasztani — rabbit, majd kántort választott. Dr. Krausz Henrik főrabbival együtt megszervezte a somogyvármegyei anyahitközséget Kaposvár székhellyel, életre hívta ismét a IX. községkerületet, ahonnan a megfigyelt köztársasági elnök és vallási vezető nélkül maradt hitközségek a valóságban és hitnek meglehetősen biztató tanítását nyerték. Ennek jegyében a főrabbi és a hitközségi elnök együtt járják a hitközségeket, szörványokat és erősítik a hitet hitben valószínűséghez és hűségben népi demokráciánkhoz. Antl Ödön a magasabb közéletben is sikeres zsidóságunkért. Még élénk emlékeztetünkben vannak parlamenti felszólalásai. Kaposváron állandóan leve van iródaja a kérelmezőkkel, irászatla pedig a vidéki hitestívek megkereséseivel. Ezenkívül pártjának, az egyik koalíciós pártnak vezetésében is temérdek munkát végez. Természetes tehát, hogy kitüntetése nemcsak hitestíveit, hanem kívülők a legszélesebb körökben is osztatlan örömet keltett.

— **Dr. Weinstein Pál tudományos munkássága egy japán folyóiratban.** A Japán Személyi Társaság folyóiratának hasábjain a tokiói egyetem egyik professzora nagy cikkben foglalkozik dr. Weinstein Pál egyetemi magántanárának, a Zsidókörház nemzetközi tekintélyű személynézetorvosának tudományos munkásságával. Itt említjük meg, hogy dr. Weinstein Pál nemrég tagja lett a legnagyobb angol személynézetorvosok köréhez tartozó zsidó személynézetorvosok társaságának.

— **Hulladékpapíros és selejtpapírt eladni.** Illetőleg venni csak iparrendélyen kívül „Vásárlási igazolvány”-nyal is eladott hulladékkereskedőnek szabad!

Miskolc mellett
Bükszentkereszt (Uj-buta), 750 méter. Julius elsején újból megnyitott a Joli orth. kóser paizs. Telefon: 20.

Az Önállósító Hitelszövetkezet mint az Országos Szövetkezeti Hitelintézet tagja felhívása

Tagjainkhoz!

A szövetkezeti törvény 78. §-a előírja időről-időre tagértekezlet összehívását, amelyen a szövetkezet igazgatósága a tagokat a szövetkezet ügyviteléről és vagyoni helyzetéről tájékoztatja, továbbá a feltejt kérdésekre válaszol.

Ezt a valamennyi tagunk számára nagyfontosságú tagértekezletet szövetkeztünk, *f. évi július hó 28. napján, délután 7 órakor Budapest, V., Fürst Sándor-u. 21 b. szám alatt* tartja meg. Kérjük, hogy pontosan megjelenni sziveskedjék.

Az értekezletet tagszerzési akciókkal kívánjuk összekötni. Nyomatékosan újból és újból hangsúlyozzuk, hogy tagjaink számának növekedésével a szövetkeztünk vagyoni ereje és az általunk kölesében részesíthetők száma.

Eppen ezért kérjük minden tisztelt tagunkat, hogy szövet-

keztünknek ez alkalomból legalább egy, de lehetőleg több tagot szerezni sziveskedjék.

Kérjük tagjainkat: hozzájárulni az értekezletre. Bizonyosra vesszük ugyanis, hogy az ott elhangzottak meg fogják győzni a még habozókat is arról: mily nagyfontosságú az, hogy szövetkeztünkbe belépve, azt erősítsék az egzisztenciájukat megalapítani vagy megszállástani kívánó érdekében.

Szövetkezeti üdvözléssel!

Az Önállósító Hitelszövetkezet mint az Országos Szövetkezeti Hitelintézet tagja igazgatósága.

★

Mr. Beckelman, az American Joint elnökhelyettese Budapestre érkezett és Mr. Jacobsonon és Mr. Berkowitzon kívül minden valószínűség szerint részt vesz az Önállósító Hitelszövetkezet július 28-iki tagülésén.

— **Gordonia zászlóavatási ünnepsége.** Hétfőn délután tartotta meg a Gordonia Makkabi Hacia zászlóavatási ünnepségét a Fürst Sándor-utcai kultúrteremben. A héber dalok elhangzása után dr. Dénes Béla, az Ichud elnöke mondott bevezető beszédet. Arról az utról beszélt, amelyen a magyar zsidóságnak járnia kell a az új magartásról, amelyet Israel államával kapcsolatosan tanúsítania kell. Ez a zászlóavatási bizonyíték arra, hogy a zsidó ifjúság megtalálta a helyes utat. A zászlóavatási beszédet dr. Klein Miklós lágymányosi rabbi mondta. Hagymányos zsidó szellemű, szép képekben és hasonlatokban gazdag beszédben méltatta ennek a kék-fehér zászlónak a jelentőségét, amely a békének, az alkotó munkának a jelképe. Dr. Szőnyi Géza izraeli kiküldött köszöntötte ezután az ifjúságot és reményét fejezte ki, hogy nem sokára elérkezik az az idő, amikor a kék-fehér zászló köré tömörült ifjúság, a harcok után, folytathatja országot építő munkáját. A Gordonia nevében Vas Annon mondott beszédet. A nagyszerű ünnepség a Techezakna és az Internacionale elnevelésével ért véget.

— **Az Általános Cionista Blokk** július 22-én, csütörtökön este 8 órai kezdettel az Arany János-

utca 24. sz. alatti nagyertermében **Herzl-Bialik emléket** rendez, haláluk évfordulója alkalmából. Ünnepi beszédet mondanak: Cui Wolf és Biedermann Oszkár. Szemelvények Bialik kötetéből.

— **Adomány.** Hauser Hugó előfizetők 50 forintot küldött be hozzánk, a **legett debreceni templom újjépítése** céljára. Az összeggel rendelkezési helyére juttattuk.

— **A Szocialista Cionisták (Ichud-Mapaj) Pártja** július 26-án (Fürst S.-u. 21/b d. u. 6 óra) **Halász Sándor** ad elő „**Israel szomszédai**” címmel.

— **Szekszárdi Molnár István szerzői estje.** A Joint Üzemi Kulturbizottságának rendezésében tartotta meg csütörtök este a Bethlen-téri Szabad Színpadon nagy közönség jelenlétében szerzői estjét Szekszárdi Molnár István. A bevezető beszédet Peterfi Andor, a Petőfi Társaság főtitkára mondta. Méltatta Szekszárdi Molnár István költészetét, verseinek őszinte líraiságát, hajlékony, kifejlesztett prózáját. Különösen „anya-verseit” értékelte. Ez a tárgykör az, amely a legközelebb esik szívéhez. Megbot és mély érzéseket kelt. Szekszárdi Molnár István verseiből Lázár Mária, Ruttkay Éva, Komlós Juci és Vajda Julia adtak elő nagy sikerrel. Konferált: Kövály György.

Hatmillió lengyel áldozat

A lengyel köztársaság budapesti követségének sajtóosztálya által kiadott jelentés szerint Lengyelországban 644.000 ember pusztult el a hadiesemények következtében. Ez több mint Anglia és az Egyesült Államok háborús vesztesége. 5.385.000 embert irtottak ki a koncentrációs táborokban, gázkamrákban, a kitelepítés során, stb. A koncentrációs táborokból és németországi kényszermunkából visszatért közel 3 millió ember egészségi állapota gyengébb a normálisnál.

— **Házasság.** Özv. Salezer Sándorné szül. Widder Irén Budapest és Sopronyi Miksa hitves könnvizsgáló Budapesti házasságot kötöttek. M. k. é. h.

Markovics Lilly, Debrecen és Leipnik Gyula, Makó, július 18-án Budapestben házasságot kötöttek.

Grünfeld Lipótné szül. Lörsg Tery és Gaal Árpád házasságot kötöttek. M. k. é. h.

— **Halálozás.** A napokban temették el nagy részvét mellett Sági Emilt, a Magyar Cipőkereskedők Országos Egyesületének elnökét. Most az egyesület gyászülést tartott, amelyen elhatározták, hogy a cipészotthon „Sági Emil Cipészotthon”-nak nevezik el, hogy ezzel méltó módon örököskék meg felejthetetlen elnökük emlékét.

— **Megalakult az Agudat Jisrael templomának Jótékonyági Bizottsága** talmudé chachomim és a szegények támogatására Budapest, VI., Király-u. 26. Vezetők: Süßmann Simon, Ungár Mór, Leibner Béla, Grosz Lajos, Rosenthal Ignác, Schwartz Elemér, Berla Ármán, Friedmann Lajos, Krausz Sándor, Stern Majer, Goldberger József, Gottesmann Ernő és Klein Ernő.

— **Eltemették Halász Manónt.** Özv. Halász Manóné július 17-én 77 éves korában hirtelen elhunyt. Halálával egy megszívó, mélyen vallásos zsidó nagyszony szállt a sirba. Egész életét családjának és az elesettek segítésének szentelte. Pért, Halász Manó, az Általános Tarkárcpénztár vezérigazgatóját, a magyar közgazdasági élet egyik kiválóságát 1944 december 28-án az Irgalmasok körházából hurcolták el a nyilas banditák és ölték meg a Dunaparton. Az özvegy, bár gyermekkel, nőkkel és deduokkál feltölt gonddal vették körül, szinte várta a halált, hogy férjével, akivel idillián szűz családi életet élt, egyesülhessen. Temetése mély részvét mellett július 19-én ment végbe a rákoskeresztúri zsidó temetőben, ahol Lineczky Bernát főkapitány gyászolte és dr. Katona József pesti rabbi megható gyászbeszéde után szimbolikusan együtt temették el a nyilasok által megölt férjével. Az elhunytban Halász Sándor újságíró, az Ichud Mapaj főtitkára édesanyját gyászolja.

Mielőtt haját festeti vagy
daueroltatja mutassa meg
RENCZES hajfestőmesternék V., Csengery-utca 82. Hajmunkák. Pedikűr. Nyílondauer.

Sirkövek, emléklapok vésése olcsón
Faragó Friedmann Sándor
Nagydiófa-u. 34. Szombaton zárva.

Országos Rabbiképző - Zsidó Egyetem Könyvtára